

MİLLÎ GENÇLİK

Fikir, Sanat, Aktüalite ve Aksiyon Dergisi

eğitimde
fırsat
eşitliği...

ŞUBAT 1976 / BEŞ LİRA

11

MİLLÎ GENÇLİK

Sayı : 11
Dönem : 4

MİLLÎ TÜRK TALEBE BİRLİĞİ
NEŞİR ORGANI

ŞUBAT

İÇİNDEKİLER

Rüştü Ecevit / Aziz Milletim	2
M. Sıtkı Özger / Gasp edilen Haklar ve M.T.T.B.	4
Millî Gençlik / Mustafa Cemiloğlu Şehit Oldu	12
Abdullah Gül / Rus - Çin Menfaat Çatışması	13
Âdil Murad / Bir Memleketin Basını İhanet İçinde Olursa	16
Mehmet Mengüç / Tebliğ	20
İbrahim Beyoğlu / İslâmın Afrika'da İlerleyişi ve Ötesi	22
Ali Bulaç / Marksizm ve Din İlişkinine Giriş	26
Ömer Özbay / Ey Avcı / Şiir	32
Hasan Fehmi Ulus / Yansımalar / Şiir	36
Mehmet Mengüç / Soruşturma / Kitap Tahlili	37
Ali Sayı / Osmanlı Vakıfları Üzerine / İnceleme	39
Salih Gökmen / Teorik Stratejik ve Pratik Yönden Millî Sinema	46

Millî Gençlik; Aylık Fikir, Sanat, Aktüalite ve Aksiyon Dergisi.

Sahibi; M.T.T.B. adına Genel Başkan Rüştü Ecevit, Yazı İşleri Müdürü: Yunus Dere, Kapak Düzeni: Fatih Uğurlu, Abone: Yıllık 50,—, 6 aylık 30,— TL. Posta Çeki No. 20092150, Yazıların mesuliyeti yazarlarına aittir. Gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez. İlanlar tarifeye tâbidir. Yazılar kaynak gösterilmeden iktibas edilemez. Dergi her ayın ilk haftasında çıkar. Dizgi - Baskı: Fatih Gençlik Vakfı Matbaa İşletmesi - İstanbul.

MESLEK OKULLARINDAN MEZUN OLANLARA ÜNİVERSİTEYE GİRİŞ HAKKI TANIYAN KANUNUN VETO EDİLMESİ ÜZERİNE...

A Z İ Z M İ L L E T İ M ! ..

Meslek okullarının Üniversiteye girebilmesi mevzuu Parlemtodan geçerek Cumhurbaşkanına sunulmuş ve usül yönünden veto edilmiştir.

Türk Yüksek Tahsil Gençliğinin tek kanunî temsilcisi olarak şunu belirtmek isteriz ki; Meslek okullarına reva görülen bu muamele demokrasinin temel prensiplerine aykırıdır! Eğitimde fırsat eşitliği prensibi Anayasa'nın en mühim maddelerinden biri olduğu halde çiğnenme durumundadır. Birçok meselelerde Anayasa'ya aykırı düşmemek için gayret sarfedenler, bu konuda Anayasa'nın eşitlik prensibini niçin nazarı dikkate almazlar!

Meslek okulları olan; Ticaret ve İmam Hatip Liseleri, Öğretmen ve Sanat Okullarının müfredatları Üniversite tahsilini birçok branşlarda yürütebilecek mahiyettedir. Bunun misalleri çokça görülebilmektedir.

Kolej mezunları üniversiteye girerken, meslek okullarının bu kararın dışında bırakılmasını keyfi bir icraat olarak kabul ediyoruz.

Yıllarca devlet kademelerini işgal eden bürokratik zihniyete artık durdemenin zamanı gelmiştir. Bu zihniyetin devamı, meslek okullarına karşı takınılan tavırda kendisini açıkça belli etmiştir. Şimdiye kadar «köylü milletin efendisidir» sözleriyle uyutulan Anadolu'nun çilekeş halkı, evlatlarına okuma hakkı isteyince bürokrasinin kanlı dişleriyle karşılaşmaktadır. Meslek okullarının Üniversiteye alınmaması sun'î olarak sınıf farkı meydana getirmekten başka bir şey değildir. Ekseriyetle fakir halk tabakalarına mensup gençlerin okuduğu meslek okullarına Üniversite kapılarını kapamak, büyük halk kitlesinin menfaatlerine sırt çevirmektir.

Demokrasi keyfi icraatların değil, halkın ve onun müşterek menfaatlerinin yerine getirilmeye çalışıldığı rejimin adıdır. Hiçbir kanun kuvveti millet iradesinden üstün olamaz..

Bu karar, Türk Sosyal bünyesi bakımından menfi yönde gelişmelere sebep olmaktadır. Verilen bu kararda ısrar edilmesi halinde bu huzursuzluk da artacak, büyük bir yara olacak, hatta tedavisi de mümkün olmayacaktır.

Önümüzdeki günler, bu yanlış karara karşı halkımızın da infialine sebep olabilecektir.

Meslek okullarının Üniversiteye girişiyle ilgili kanunun çıkmaması Milletimize, bilhassa dar gelirli Anadolu halkımıza büyük bir haksızlık ve zulüm olacaktır.

Sessiz sedasız bu noktaya getirilen ve memleketimizin istikbâli ile direkt alakası olan bu husus basın-yayın organlarıncâ geçiştirilmiştir. Birçok basın organlarından bugüne kadar müsbet bir sesin çıkmayışını yadırgamadık! Çünkü onlar çoğu zaman halkçılığın edebiyatını yapmaktan öteye gidememişlerdir!..

Millî menfaatler doğrultusunda haksızlığa karşı susmamayı bir vecibe bilen Millî Türk Talebe Birliği olarak, bürokratik güçlerin bu oyunuyla sonuna kadar mücadeleye kararlıyız. Bunun içindir ki, Anadolu'da da devam eden «ihtar» hareketlerinin ilkinin İstanbul'da 3 Ocak Cumartesi günü yaptık. Bu yürüyüşlerin devamı 10 Ocak Cumartesi günü Anadolu'da 20 vilayette yapılmıştır.

Dert milletimizin derdidir. Orta tahsil talebesinin derdidir. Meslek okullarının (Ticaret, İmam - Hatip Liseleri, Sanat ve Öğretmen okulları) Üniversiteye girme hakkı tanınmıncaya kadar yurt sathındaki 105 teşkilatımızla milletimizin de desteğiyle mücadelemiz devam edecektir.

Bu kanunun çıkmaması halinde mevcut huzursuzluklara bir yenisi fakat en ağır eklenecek, bunun mes'ulü de meseleyi bu noktaya getirenler olacaktır. Herkes mes'uliyetini müdrük olmalıdır!..

Dileğimiz, teklifin meclislerden kısa zamanda geçerek Cumhurbaşkanına sunulması ve kanunlaşmasıdır.

Rüştü ECEVİT
M.T.T.B.
Genel Başkanı

GASPEDİLEN HAKLAR ve M.T.T.B.

M. Sıtkı Özger

İmam - Hatip, ticaret liseleri, öğretmen ve san'at okullarının gaspedilen haklarını almak gayesiyle M.T.T.B. tarafından 21 ilde tertip edilen yürüyüşler, onun Türk Yüksek ve Orta tahsil gençliğinin tek ve hakiki temsilcisi olduğunu bir kere daha ortaya koymuştur.

Bilindiği üzere Meslek Okullarının üniversiteye girmesini sağlamak maksadıyla, mecliste kabul edilip, senatoda müddeti içinde görüşülmediği için kanunlaşmış sayılan teklif, Cumhurbaşkanınca veto edilmiştir. Cumhurbaşkanı T.B.M.M. Başkanlığına gönderdiği gerekçede şöyle demektedir : «İmam - Hatip Okullarının tesis amacı (İmamet ve hitabet gibi hidematı diniyenin vazifesiyle mükellef memur yetiştirilmesi) olarak tespit edilmiştir. Halbuki 1930 sayılı kanun Anayasa'nın 153. maddesinde perçinlediği bu sınırı açmak durumundadır; imam-hatip lisesi mezunlarına lise mezunları gibi üniversitenin bütün fakültelerine giriş imkanı tanımakla bu amaca aykırı bir durum yaratılmakta anayasanın teminatı altındaki eğitim birliği bozulmaktadır.»

Bunun üzerine harekete geçen M.T.T.B. Genel Başkanlığı bir bildiri yayınlamış, haklı davalarında Meslek Liselerinin yanında olduklarını, bu haksızlığı protesto maksadıyla bir ihtar yürüyüşünün tertip edildiğini bildirmiştir. M.T.T.B. Genel Sekreteri ise Cumhurbaşkanı ve Başbakanı birer telgraf çekmiş T.B.M.M. nin bu kanunu tekrar Cumhurbaşkanına sunması ve bu haksızlığın düzeltilmesini istemiştir. Genel Sekreter, telgrafta özetle şöyle demiştir : «Meslek okulları olan İmam - Hatip ve Ticaret lisesi; Öğretmen ve Sanat Okullarının müfredatları Üniversite tahsilini birçok branşlarda rahatça yürütebilecek mahiyettedir. Kolej mezunları üniversiteye girerken meslek liselerinin bu karar dışında bırakılmasını keyfi bir icraat olarak kabul ediyoruz.

Meslek okullarının üniversiteye alınması sun'i olarak bir sınıf farkı meydana getirmekten başka birşey değildir. Bu durum Türk Sosyal bünyesinde menfi gelişmelere sebep olabilir. Verilen bu kararda ısrar edilmesi halinde meslek okullarında eğitimin aksaması ve huzursuzlukların artması ihtimali vardır.»

Genel Başkanımız Rüştü Ecevit'in yayınladığı bildiride ise şöyle denilmektedir : «Meslek okullarının üniversiteye girebilmesi mevzuu, parlamentodan geçerek Cumhurbaşkanına sunulmuş ve veto edilmiştir.

Türk yüksek tahsil gençliğinin tek kanuni temsilcisi olarak şunu belirtmek isteriz ki; Meslek Okullarına reva görülen bu muamele demokrasinin temel prensiplerine aykırıdır! Eğitimde fırsat eşitliği Anayasanın en mühim maddelerinden biri olduğu halde çiğnenme durumundadır. Birçok meselelerde anayasa'ya aykırı düşmemek için gayret sarfedenler bu konuda Anayasa'nın eşitlik prensibini niçin nazarı dikkate almazlar!

Yıllarca devlet kademelerini işgal eden bürokratik zihniyete dur demenin zamanı gelmiştir. Şimdiye kadar «Köylü Milletın efendisidir» sözleri ile uyutulan Anadolu'nun çilekeş halkı evlatlarına okuma hakkı isteyince bürokrasinin kanlı dişleriyle karşılaşmaktadır. Ekseriyetle fakir halk tabakalarına mensup gençlerin okuduğu meslek okullarına üniversite kapılarını kapamak, bütün halk kitesinin menfaatlerine sırt çevirmektir.

Demokrasi keyfi icraatları değil halkın ve onun müşterek menfaatlerinin yerine getirilmeye çalışıldığı rejimin adıdır. Hiçbir kanun Millet iradesinden üstün olamaz.

Millî Türk Talebe Birliği 95 teşkilâtıyla meslek okullarının üniversiteye girebilme davasını --halkımızın da desteğiyle-- gerçekleştirmek azmindedir.»

Meslek Okullarının Üniversiteye giriş hakkının veto edilmesiyle ilgili MTTB'nin bütün yurt sathında yaptığı protesto yürüyüşünün ilki olan İstanbul yürüyüşünde MTTB Genel Başkanı Rüştü Ecevit konuşuyor.

İSTANBUL YÜRÜYÜŞÜ

Daha sonra Recep Anaş'ın yönetiminde, 3 Ocak 1976 günü İstanbul'da binlerce meslek okullu ve onları destekleyen Yüksek tahsil gençliğinin iştirakiyle dev bir yürüyüş yapılmıştır. Saat 13'de Taksim Meydanı'nda başlayan yürüyüş olgun bir hava içinde devam etmiş, Beyazıt Meydanı'nda Genel Başkan Rüştü Ecevit ve riyaset üyelerinin konuşmalarıyla son bulmuştur. Gençlerin en çok söyledikleri sloganların «Eğitimde eşitlik, Veto'ya hayır. Müslüman Türkiye, İmanlıyız, güçlüyüz, Çağımız buhranda, kurtuluş İslâm'da» oluşu dikkati çekmiştir.

İstanbul'un birçok meslek lisesinin pankartlarının bulunduğu yürüyüşte en çok dikkati çeken pankartlar ise «Zafer Allah'a inananlarındır, Millî politikaya hasretiz, kahrolsun bürokrasi, Veto Millet iradesinin çiğnenmesidir. İmam - Hatipli neden iktisatçı olmasın? Sanat mezunu mühendis olamaz mı?» yazılı pankartlar olmuştur.

Yürüyüş esnasında iki ucunu birden görmenin mümkün olmadığı kalabalık bazı gazeteler önünde duraklamış ve aleyhte tezahürat yapmıştır. Bu sırada en çok söylenen slogan «Çirkef basın» olmuştur.

Genel Başkanımız Rüştü Ecevit, Beyazıt'ta yaptığı konuşmanın sonunda : «Bürokratik güçlerin bu oyunuyla sonuna kadar mücadeleye kararlıyız. Bu yürüyüşler Anadolu'da da devam edecektir. Vukua gelebilecek huzursuzlukların sebebi meseleyi bu noktaya getirenler olacaktır» demiştir.

İSTANBUL YÜRÜYÜŞÜNÜN BASINDA AKİSLERİ

İstanbul yürüyüşünü tarafsız olmağa çalışan, daha doğrusu tarafsız görülmeye çalışan bazı gazeteler ilk sayfede fotoğrafları ile birlikte verirken «çirkef basın» iç sayfelerde bile çok az yer vermiştir.

Bu arada makalelerde Tercüman, Sabah ve Millî Gazete'de övücü yazılar çıkarken, Yeni Asya Gazetesi'nin küçümser bir ifade takındığı görülmüştür.

Tercüman Gazetesinde «İmam - Hatiplerin derdi» başlıklı yazısıyla Ergun Göze meseleyi çok vazıh bir şekilde anlatmıştır : «İmam - Hatip lise-leri dar gelirli fakat geniş gönüllü yurtsever gençlerimizin hemen tek okuma imkanıdır. İmam - Hatip okulları aslında bir teknik okuldur. Buna rağmen lise tedrisatından fazlası verilir. Derslerinin yarısı boş geçen lise memelerinin sebebi anlaşılabilir. Halbuki onlar sola bulaşmamışlardır. Bölücü-lük bilmezler. Fırsat eşitliği diye bangır bangır bağır sol ise bu durumdan pişmiş kelle gibi sırtacak kadar memnundur.

Bu vaziyet karşısında başta İmam - Hatipliler olmak üzere bütün Teknik mektep mezunlarının hakkına M.T.T.B. sahip çıkmış bulunmaktadır. Nitekim evvelki gün yürüyüş düzenleyen M.T.T.B. üniversitede okumak istemiyen Türk gençlerinin hakkını müdafaa etmiştir. Bu yürüyüşte hiçbir hadise çıkmamıştır. Çünkü bu gençler yabancı ideolojilerle zehirlenmemiş ve zedelendirilmemişlerdir. Onlar hakiki memleket çocuklarıdır. Maksatları bozmak değil yapmaktır. Anarşi değil, nizamdır. Gerçek bir adalet, kamil bir tahyetin temsilcisidirler.»

Millî Gazete «Hadiseler, Hakikatler» sütununda Mehmet Uludağ şöyle yazdı : «Gençler veto'yu veto ettiler; Gençlerin yürüyüşü İstanbullulara tarihi bir gün yaşattı.

Gençler gayet vakur, emin bir şekilde haklı isteklerini yürüyüş ile duyurdular.

Yürüyüş boyunca söylenen sloganların birleştirici vasfa sahip olması dikkati çekmiştir.

Görüldüğü gibi gençler anarşistler gibi beynelmilel güçlerin yıkıcı sloganlarını değil birleştirici, toplayıcı, eşitliği bildiren sloganları tekrarlıyorlar. Bu sloganlarla isteklerini duyuruyorlar.

Bu şekilde sessiz ve vakur olarak yürüdükleri, hatta mecbur kalmadıkça yürümedikleri için korkunç bürokrasi mekanizması onları kendine kolay bir lokma olarak görüyor. Yavaş atın çiftesi pek olur... diye bir söz vardır. Anarşistler bir avuçtur çok ses çıkarırlar. Anadolu insanı bu memleketin öz sahibidir. Öz sahibi olduğu içindir ki kendi öz yurdundaki hadiseleri sükunetle takip etmektedir.

Çok yakında Anadolu'nun öz evlatları da haklarını söke söke alacaklardır. Uyuyanlar artık uyanmışlardır. İki yüz yıllık uyku devrinden artık «Yeniden diriliş» devri başlamıştır.»

Sabah gazetesi yazarlarından Mustafa Cerid de «Meslek Okulları» başlıklı yazısında : «— Ne istiyor M.T.T.B. ye mensup gençler? Nato'ya hayır; moskofa buyur demiyorlar. Faşist generaller sloganıyla orduya tahkir akullarından geçmez. Cumhurbaşkanı istifa, Başbakan istifa, katil iktidar diye bağırmaya bağlı oldukları ölçüler müsaade etmez.

M.T.T.B.'ye mensup gençlerin Cumartesi günü İstanbul'da yaptıkları ve önümüzdeki günlerde Anadolu'da yapacakları yürüyüşler son yıllarda alıştığımız ideolojik maksatlı, şer kuvvetler tarafından tertiplenen anarşi çıkarmaya matuf «eylem»lerden tamamen farklıdır. Bu gençlerin maksadı bir gerçeği, bir haksızlığı efkâr-ı umumiye'ye duyurmaktır.»

Yeni Asya Gazetesi yazarlarından Hüseyin Demirel ise küçümser mahiyetteki yazısıyla dikkatimizi celbetmiştir. «Papaz niye öldü» diye başladığı yazısında «solun aferin dediği her şeye şüphe ile bakmak lâzımdır» hükmünü koyarak, İlhan Selçuk bu yürüyüşe aferin dediğine göre bu yürüyüşte bir bit yeniği var demeye getiriyor.

Acaba sayın yazar, bürokrasinin zulmüne son verme zamanının geldiğine inanmıyor mu?

«Hele hele İmam-Hatiplerin tasvip edilmeyecek hareketi» şeklindeki cümleyi en kısa zamanda açıklamasını rica edeceğiz. Yürüyüşün tasvip edilmeyecek tarafını pek merak ettik!..

Bit aramaya gelince; çirkef basının İslâm'a Gençlik aleyhindeki tavırlarına iştirak edenlerde aramak icap etmez mi bu bit yeniğini?..

Anadolu yürüyüşleri :

A N K A R A

Başkent Ankara'da binlerce gencin iştirakiyle yapılan Veto'ya hayır yürüyüşü Tandoğan Meydanı'nda başlamış, intizamlı guruplar halinde veto'yu kınayan sloganlarla yürüyüşe geçilmiştir. «Meslek okulları üvey evlat mı? Kahrol bürokrasi. Bu karar halkımıza ihanettir. Hakkımızı isteriz!..» yazılı pankartlar taşıyan gençler «Veto'ya hayır, çağımız buhranda, kurtuluş İslâm'da, mücahidler geliyor, Müslüman Türkiye sedalarını Ankara semalarına nakşederek Kurtuluş'a gelmişler ve burada M.T.T.B. Ankara teşkilatı Başkanı Ahmet Tefvik Aslanın konuşmasıyla yürüyüş sona ermiştir.

K A Y S E R İ

Kayseri'de neşredilen Akın, Erciyes ve Ülker isimli mahalli gazetelerden aldığımız bilgilere göre Kayseri yürüyüşü muhteşem olmuştur. Akın gazetesinde 7 sütun üzerinden verilen haber özetle şöyledir : Millî Türk Talebe

Birliği'nin meslek okullarını üniversiteye olan kanunun veto edilmesi üzerinde tertip ettiği yürüyüşlerin ilki 3 Ocakta İstanbul'da yapılmış. M.T.T.B. bu yürüyüşlerin yurt çapında tekrarlanmasını kararlaştırmıştır. Bu karar mucibince Cumartesi günü şehrimizde yapılan yürüyüş muhteşem olmuş, ilimizdeki meslek okullarından binlerce öğrenci katılmıştır.

BURSA

Yine Bursa'da çıkan Hakimiyet, Hürses ve Bursa'nın Sesi Gazetelerinden aldığımız bilgilere göre M.T.T.B.'nin Bursa yürüyüşü de harikülâde olmuştur. Hakimiyet gazetesinden naklen : Meslek okullarının üniversiteye alınmasını sağlayan kanun teklifinin veto edilmesi üzerine M.T.T.B.'nin düzenlediği yürüyüş, Çakırhamamı önünde başlamış, yürüyüşe çok sayıda talebe ve halk katılmıştır. Çeşitli pankartlarla, bir arkadaşlarının megafondan «Bizim yürüyüşümüz, kıskırtıcılık anarşi çıkarmak, trafiği aksatmak, cad-deleri işgal etmek değil, bizim yürüyüşümüz hakları gasp edilmiş, okumak isteyen talebelerin yürüyüşüdür. Üniversiteye girmelerine mani olunanların Veto'ya hayır yürüyüşüdür.» şeklindeki konuşmasından sonra talebeler hep birlikte tuttıkları «Veto'ya hayır» temposu ile toplantı mahalline kadar gelmişlerdir. Burada kendilerine ellerinde «Haklı davanızda yanınızdayız» yazılı pankartlarla halk da katılmış ve M.T.T.B. Bursa teşkilatı başkanının konuşmasıyla yürüyüş sona ermiştir.

ERZURUM

Erzurum yürüyüşünü bir kardeşimizden aldığımız mektupla anlatmak istiyoruz. Diyor ki kardeşimiz :

Ağabeyciğim!.. Size Erzurum'dan müjdelere gönderiyorum. Bütün gönüldoşlara, arkadaşlara. Fatih'in torunlarının Erzurum'u bir kere daha fethettiğini bildirmek istiyorum. Ve diyorum ki; bütün baskı ve iftiralara rağmen Erzurum'da İslâm gençliği gittikçe büyümekte ve gelişmektedir. Yine haykırıyorum ki bu gençlik ne bürokrasinin ne şunun ne bunun tesiriyle yok olmamakta aksine onlardan hız almakta ve çığ gibi gelişmektedir. Bunu çünkü yürüyüş bir kere daha ispatlamıştır.

Bildiğimiz gibi dün M.T.T.B.'nin yürüyüşü vardı. Biz üniversite gençliği, üniversiteden hareket ettik ve diğer gençlerle okullarda buluştuk. En sevindiğimiz şey halkın da bizimle olması, bizimle beraber sıra olup yürüyüşe katılması idi. Erzurum halkı bambaşka ağabey. Hakikaten muhterem insanlar. Bizimle coştular, bizimle haykırdılar. Onun için Allah'tan sonra en büyük yardımcımız imanımız ve halk oldu.

Şunu da bildirmek isterim ki; diğerleri halktan destek görmüyorlar. Halk onları tamamiyle anlamış durumda. M.T.T.B. tam manasiyle faaliyette. Ve onlardan her bakımdan üstünüz.

MTTB Yurt sathında yürüyor

TRABZON

Türk yüksek tahsil gençliğin tek kanuni temsilcisi olan M.T.T.B. diğer illerde olduğu gibi Trabzon'da da meslek okullarının üniversiteye alınması hususunda ihtar yürüyüşü yaptı.

Yürüyüş ilgilerin büyük ekseriyetle katılmaları neticesi başarılı ve hadisesiz geçti. Yürüyüşün sonunda Taksim Meydanı'nda M.T.T.B. genel merkezi adına Kemal Karadeniz, daha sonra Trabzon teşkilatı başkanı Yusuf Karakurt konuştular.

«Unutma tez geçer zülmün ezası,

Sabretmeyi bileceksin tamam mı» mısralarıyla konuşmasına başlayan Yusuf Karakurt «Demokrasi nameleri atanlar, meslek okullarına reva görülen bu muamelede eğitimde eşitlik prensibini neden çığnemektedirler» demiş, bu haklı mücadelede sonuna kadar gidileceğini açıklamıştır.

Meslek okulları adına Osman Akın ve İmam - Hatipliler adına Besim Öz-süer'in konuşmalarından sonra yürüyüşe son verilmiştir.

İlk defa böyle bir kalabalığın katıldığı yürüyüşe sahne olan Trabzon'da ihtar yürüyüşüne basın ve T.R.T.'nin yer vermeyişi kınanmıştır.

Bahsi geçen 6 ilin dışında aşağıdaki 15 ilde de yürüyüşler kalabalık ve başarılı bir şekilde yapılmıştır.
Diyarbakır, Edirne, Elâzığ, İzmir, Kastamonu, Konya, Malatya, Maraş, Sakarya, Sivas, Tokat, Urfa.

Bürokratik güçler her ne kadar İmanlı, Münevver, Müslüman Türk gençliğini istemeseler de, istenilen hedefe ulaşılacaktır. Müslüman Türk gençliğinin mühendis, doktor, iktisatçı, hukukçu olmasına kimse mani olamaz. «Allah nurunu tamamlayacaktır, kafirler istemese de...» Bunu görmek istemeyip gözlerini kapatanlar yalnız kendilerine karanlık yaparlar.»

Çağa kendimizi tanıtacak, yarının doktoru da, mühendisi de, imamı da, mürşidi de biz olacağız.

«Bekleyen görecektir duranlar yürüeni,

Sabredin gelecektir solmaz pörsümez yeni.»

ÇATI'NIN 10. SAYISI ÇIKTI!...

ALDINIZ MI?

MUSTAFA CEMİLOĞLU ŞEHİD OLDU!...

Kırım Türklerinden Mustafa Cemiloğlu, Kızıl Emperyalist Sovyet Rusya'ya karşı yapmış olduğu protesto mahiyetindeki «açlık grevi» neticesi şehit olmuştur.

1873'da Rusya'nın eline geçen Kırım o gün 1 milyon 500 bin nüfusa sahipken; bugün Kırım'da tek Türk yoktur! Çarlık Rusyasının geride bıraktığı Kırım Türklerini de Komünist rejim zorla Sibiryaya sürmüş; mukavemet edenleri öldürmüş ve geriye kalanlar da sürgünün zor şartlarına dayanamıyarak ölmüşlerdir!.. Çarlık Rusyasının geride bıraktığı bir avuç Türkü de Komünist idare imha etmiştir!..

TRT ilk defa olarak Dış Türklerle ilgili bu haberi bültenlerine geçirmiş böylece milyonlarca Türk kardeşimizin uğradığı zulümlere, işkencelere kulak tıkayan; göz yuman siyaset yobazlığı yıkılmıştır! Bu Türkiye için bir başlangıç müjdesidir..

İspanya'da öldürülen 5 komünist anarşist için yürüyüşler yapanların; bu yüzden elçiliğin suyunu elektriğini kesen Belediye Başkanlarının, bulunduğu bir ülkede Mustafa Cemiloğlu için hiç bir şey yapmayanların vicdan ölçülerini umumî efkâra arz ederiz!..

Ve;

Hiç bir şey yapmak değil TRT'yi verdiği bu haberden ötürü kınayanları da yüce vicdanınıza tevdi ederiz.

«Cumhuriyet Gazetesi» 9 Şubat 1976 tarihli nüshasında;

«Sovyetler Birliğini Eleştiren İki Haber Daha Emirle Yayımlandı» demektedir ve bu haberle ilgili verdiği izahatta : «Dost Komşu ülke ile ilişkilerimizi zedeleyebileceği» görüşünü benimseyen bir ifade kullanmaktadır.

Moskof veya Mao uşaklarını Vietnam, Angola, ölüleriyle başbaşa bırakır, Milletimize baş sağlığı dileriz.

MİLLÎ GENÇLİK

RUS - ÇİN MENFAAT ÇATIŞMASI VE TÜRK SOLUNDAKİ İHANET

ABDULLAH GÜL

«İki süper devletten biri olan Sovyet sosyal emperyalizminin yurdumuzdaki işbirlikçileri TİP ve TSİP revizionistleri halkın mücadelesini «Provakasyon» olarak karalayıp, faşistlerin yanında yer alıyorlar...»

«Kadim Çin felsefesi Konfiçyüsçülük, sapık anarşist ve popilist düşünce kırıntıları ve Troçkist gevezeliklerinden oluşan bir garip salatadan öte bir şey olmayan Maocu- luğun iç ve dış politikada emperyalizmle kucak kucaga giriştiği marifetleri sergilemek...»

Rusya ile Kızıl Çin arasındaki tarihi menfaat anlaşmazlıkları 1963 se- nesinde Çin Komünist Partisi tarafından, resmen bir mektupla açıklandıktan sonra, karşılıklı ithamlar dünya kamuoyu önünde gelişmeye başladı. Politik sahadaki sürtüşme zamanla askeri sahada da kendini gösterdi. Bu karşılıklı tavırlar devam ederken mücadele şüphesiz ki sadece iki ülke arasında ka- lamazdı. Ayrılıklar iki devletin emperyalizminin resmen devam ettiği ülkelere de sıçrayıp, sosyalist dünya kendi arasında guruplaşmaya başladı. Zamanla bu ayrılıklar bağımsız veya bağımsızlığına kavuşma noktasında olan ülke- lerdeki komünistleri de ikiye ayırdı.

TÜRKİYE'DE

1970 yılı öncesinde Maocular, Doğu Perinçek'in Mihrî Belli gurubundan ayrılıp Proleter Devrimci Aydınlik Cephesini teşkil etmeleriyle Çin yanlısı politika izlemeye başladılar. 1976 yılı içinde Türkiye solundaki ayrılıklar kavgaya dönüştü. Rus Başbakanı Kosigin'in Türkiye'yi ziyareti üzerine Ma- oocular, bu ziyareti, çıkardıkları «Halkın Sesi» dergisinde «talan edeceği evi ziyarete geliyor» diye ilân etmişlerdi. Rus yanlısı TİP'e bağlı «Yürüyüş» der- gisi ise bu açıklama karşısında Mao'cuları «hâkim sınıfların faşist kesimleri ile dirsek temasını da aşan bir tıbbi vakâ» içinde olmakla suçluyordu.

Rusçuluk-Çincilik mücadelesinin yeni bir safhaya girmesi, geçen haftal- larda yapılan (DİSK)'e bağlı Maden-İş Sendikasının 6. Bölge konseyi top- lantısında oldu. Mecidiyeköy Halk Birliği'ne bağlı Mao'cu gurupp, dağıttıkla-

rı bildiride bu sendika idarecilerini «işçi sınıfının menfaatlerini satan sendika ağaları» olarak ilan edince iki gurup birbirine girdi. Hadiseler TRT haber bültenlerine geçerken basında da yer aldı. Bunun üzerine mücadele iyice kızıştı. Yürüyüş dergisi, kapağına «Mao'cu komandolar» manşetini atarak «Mao'cular solun içinde bir gurup olmayıp, işçi sınıfı hareketini bölme gayesiyle solun içine sokulmuş neidüğü belirsiz (ya da belirli) kişiler olduklarını gösterdiler.» diye yazıyordu. Yürüyüş dergisi başka bir sayfasında da Mao'cuların «kimin nesi olduklarını, nerelerden, hangi kaynaklardan beslendiklerini kestirmek Columbo'nun ince zekasını gerektirmeyecek kadar açıktır.» diyordu.

Rusçular, Çin taraftarlarını sindirmek için kampanyalarını hızlandırdılar. Ve işi faşizm adına ajanlığa kadar götürdüler. Lenin'in sözü ile hakim güçlerin «mükemmel bir şekilde donatılmış ajan provakatorlerini, casuslarını jandarmalarını harekete geçirmeyi» becermesi gibi (TİP) lilerde Mao'cuları son hareketlerinden dolayı «bu harekete geçirme eylemlerinin en gelişmiş, en açık ve en itibarsız misâli» diye ifşa ediyorlardı. Bu kampanyaya TSİP'de katıldı. Gayri resmi yayın organları Kitle'de Mao'cu bozguncular yine sahnede» denilirken TSİP Genel Başkanı Kaçmaz, Taksim meydanındaki mitinglerinde Mao'cuları «Dünya devrimci sürecinden kopma, gerici bir politikanın şampiyonluğunu yapan demokrasi düşmanları» diye ilân ediyordu. 1971 öncesi Dev-Genç'in mirasına konma gayretinde olan Devrimci Gençlik dergisini çıkararlarsa, Mao'cu Halkın Sesi dergisine «yaptığı, Çin'in resmi dış politikasının uygulanmasından başka bir şey değildir» derken, başka bir Rus yanlısı İlerici Gençlik dergisi de «Sosyalizmle devrimci sloganları dışında uzak yakın hiç bir ilişkileri olmayanlar» diye açıklıyordu.

Bütün bu Rus taraftarlarının saldırısı karşısında Mao'cu grup, Kızıl Çin hesabına «Ne Amerika, ne Rusya; Kahrolsun iki süper devlet» sloganları altında Rusya'yı ve onun yerli bağlılarını hedef alan mukabil iddialarda bulundular. Rusya'yı faşistlik, gericilik ve revizyonistlikle suçlayan Mao'cular, (DİSK)'e bağlı Sovyet yanlısı sendikaları suçluyor, «Devrimci işçiler üzerinde sosyal faşist bir terör hüküm sürmektedir. Ama biz bu terör ve zorbalığa yenilip, sendikamızı Sovyet Sosyal Emperyalizminin yerli işbirlikçilerine bırakmıyacağız (Halkın Sesi) diyerek TİP'li sendikacıların işçi sınıfının menfaatini satıp nasıl istismar ettiklerini anlatıyorlardı. Düşünce ve eylemde Rus yanlılarına nazaran daha hızlı gözüken Kızıl Çin taraftarları, hadiselerin yoğunlaşması üzerine, 1971 öncesi düştükleri hataya tekrar düşmek istemeyen Rusçulara «Onlar bu durumdan yararlanarak sosyal faşist yüzlerine sosyalizm maskesi geçirip kitle mücadelesini saptırmakta, yatıştırmakta, bölmekte ve batırmaktadırlar. Revizyonistler kitleleri siyasetten uzaklaştırmakla kitleler arasında yığınlığı ve moral bozukluğunu yaymaktadırlar» diye çatmaktaydılar.

SOSYALİST BLOKLAR ARASINDA

Rus - Çin mücadelesinin görünen sebebi Çin'e göre Marksist teoriden ve-rilen tavizlerdir. Gerçekten, 1917 ihtilali ile devlet komünistlerin eline ge-çince, ikinci merhale olarak «Marxist üretim ilişkilerinin» kurulması gere-devamlı mutlak doğruların» iddia edilemeyeceği gerçeği karşısında, Marxiz-min sosyal hadiselerle tatbik ettiği detarminizmin gerçekleşmeyeceği mey-randaydı. Nitekim, tavizler Lenin zamanında NEP devresi ile başladı. Son-koylüye dağıtıldı. Rantabiliteyi sağlamak, gerçeği karşısında yeni tavizler verildi. «Parça başına ücret» sistemi geliştirildi. Ücretler arasındaki fark-lılıklar artarken «imtiyazlı sınıflar» ortaya çıktı. Çok uluslu şirketlerin kol-malar, sosyalizmden «geriye doğru dönüş»ün başladığını gösteriyordu. Çin, nistlikle suçladı. Mao'culara göre Rusya «revizyonist» hareketleri gerçekle-ş-tiren burjuvaların hakimiyetinde kapitalizme doğru gidiyor»du.

Rus-Çin mücadelesinin asıl sebebi ise şüphesiz ki tarihi misyonlara daya-nıyordu. Bugünkü Rus idarecilerinin komünizmi manivela gibi Çar I. Petro-idarecileri, çağımızın yeni çarlarıdır, o kadar... Halen Rusya'nın deniz kuv-vetleri komutanı olan Gorskov'un «yüzyıllık bir rüya gerçek oldu. Sovyet gemilerinin forsu şimdi denizlerin en uzak köşelerinde dalgalanmaktadır.» (Halkın sesi) sözü de bu gerçeği doğrulamıyor mu?

1949'da kurulan Kızıl Çin, şüphesiz ki komşusu olan böyle bir Rusya'yı tehlikeli sayacaktır. Çin'deki esas saik Marxizm olsa idi, komşusu komünist bir devleti, kapitalist devletlerden daha tehlikeli saymazdı. Çünkü Mao da tarihi Çin ırkının hakimiyetini Marxizmle gerçekleştirmek arzusundadır.

Ülkemizdeki bu iki gurup arasındaki mücadeleden Türkiye gerçekleri için çıkartılacak «itiraf»lar çoktur. Mesele, Türkiye'nin Rusya'nın mı, yok-sa Çin'in mi yörüngesine girmesi davasıdır. Karşılıklı ifşaatlardan, taraflar-dan birinin ideoloji ve maddi imkânlar bakımından Rusya'dan, diğerinin Çin'den kaynaklandığı gerçeği açıktır. Kısacası, mücadele «iki emperyalist komünist devletten» tercih yapma adına sürdürülmektedir. Gelecek günlerde şiddetleneceğe benzeyen bu ayrılıkların talebe ve işçi hareketlerine de yeni boyutlar kazandıracığı kanaatindeyiz.

Bakalım memleketimizde istikbal, dünya hakimiyeti peşinde koşan ko-münist - kapitalist süper devletlerin yerli kadrolarının mı, yoksa Doğu'yu kendi içinde diriltip, «Çağlar üstü Mutlak Fikri» hakim kılacak, Türkün ruh köküne bağlılığın savaşıcısı bizlerin mi olacak?..

BİR MEMLEKETİN «BASIN»I İHANET İÇİNDE OLURSA...

Adil MURAT

Bir tarafta müstehcen resimler ve ilânlarla süslü - püslü gazeteler çıkarp «Ben Türkiye'de fikri idam edeceğim, Yalnız haber ve magazin» diyen bir adamın yolunda giden biraderler... Ve onların en modern baskı tekniği ile fikre ve namusa savaş açmış paçavraları..

Aynı teşkilatın yıllarca mâlâyani ile uyuttuğu ailelerin çocuklarına cidiyeti ve vekarı yok edici, düşünceyi imha edici; zevzek, geveze, sulu kuşaklar (nesiller değil) yetiştirmek için çıkardığı peştamallar, çarşafklar, uçkurlar, gırgırlar. Bu yüzden meydana gelen ve iki satırlık fikri yazıyı okuyamayacak kadar tembelleşen, gevşeyen, bir zavallılar sürüsü...

Fato-romanlarla baştan çıkarılan aile kızları..

Bu şokun tesirinden kurtulan nesillere takdim edilecek ciddi bir fikir gazetesi var mı sanki? Baldır bacağı, peştamalsız sululuğun dışında bir fikri alternatif arayan nesiller bir «Dönme Basın»ı karşılarında bulur.

Bu gazeteleri çıkaranların hepsi milyoner, metresli, kumarlı, köşklü mutlu azınlığın çocuklarıdır. Ve çoğunun da kökü Selanik yahudilerine dayanır. Anadolu'dan kopup gelen batıcı eğitimin kurbanı; zavallı nesillerin «bilinç» babalarıdır bunlar! İspanya'dan sürüldükleri zaman acıyıp ta himayemize almıştık. Ne büyük felakettir ki şimdi onların tohumları gazeteci, yazar olmuş bin yıllık bir medeniyetin çocuklarına yol gösteriyor, kökleşmiş değerlerinden koparmak için uğraşıyorlar. «Aman!» diyorlar «Müslüman olmasınlar da Komünist olsunlar.» Çünkü; Orta-doğuda İslam aleminin çekip çevirecek İsrail'e ve onların pazar arıyan beynelmilel sermayedarlarına kök söktürecek bir Türkiye'nin mevcudiyetinden korkuyorlar. Korktukları için muhteşem dünyasını kaybetmiş nesillerin bu mirastan habersiz kalmalarını istiyorlar.

1976 senesinin ilk haftasında Hacettepe Üniversitesinde hadiseler oldu. Öğrenciler okulun damından polise ateş açtılar. Ve ardından şamatalar koptu: «Polis bize kurşun sıktı!»

Hacettepe olaylarını protesto için İstanbul'da da yoldaşlar yürüdü. Kızıl türkülerle yürüyen sürüler Gümüşsuyunda konsolosluğun önünde nöbet tutan 5 polisi görünce kurşun yağmuruna tuttular. Birini kolundan vurdular.

Hayatları tehlikeye düşen polisler parketmiş otoların arkasına sinip kendilerini müdafaa etmişler. Tabii demokrasinin «vazgeçilmez» «dokunulmaz» toplum vazifesi gören fedakâr (!) gazetecileri bunu kaçırmı? Derhal şipşak! Ve ertesi gün milliyetsiz gazetesinde bir koca resim! Polise gül atan, çiçek atan nazik, efendi, hanımefendi, pür ahlak ve ilim kokan talebi-yi ulfîn (!) tabanca sıkın «barbar polis» in resmi.. (İyice görünsün diye de polisin tabancalı eli halka içine alınmış) Altında gene masum, efendi (!) birrimci olduğu için renkli resmi basılmış. Ve Dev-

«Bu da haber işte! Yalan mı yani?» diyebilir herhangi bir gazete okuyucusu. «Yazık değil mi bu yavrulara?» dedirtecek kadar sizin de merhazün önünde. «Kuşun sıkın polis» «Yaralı masum öğrenci» ve Asistanlar bilirisinden de iri puntolarla «Hacettepe asistanları öğrencileri polisin vurduğunu ileri sürdü» yazısı. İşte de «bilimsel makalelerle» hâdiselerin izahına giderken hadiselerin mahiyetini öğrenmek için gazete alacaktır. Eline, yüksek trajlı bu yahudi gazetelerinden biri verilecektir. Ne okuduysa ona inanacaktır. «Gazete yazdı» sözü halk arasında sanki kaziye-i muhkemedir. Ne bilecek bir memleketin beşinci kol vasıtasıyla yıkılma, provalarını, propaganda silahlarını, beyin yıkama metodlarını, haberi veren gazetenin iharretini, bunları yola getiremeyen Devletin acziyetini?.. Onu ferasetli, basiretli kılacak «irfan müesseseleri» ârif insanlar da yok ki ikaz etsin. Cemiyet «toplum» olmuş, cemaatte sürü.. Hadiselerin mahiyetini araştırarak ne imkanı var nede vakit! Siz şimdi gelin de milyonluk trajları elinde tutan bir avuç hainden akıl öğrenerek rey verecek insanların isabetli bir seçim yapabileceğine inanın. Ama hayret edilecek taraftır. O koca Anadolu! Şairin «Domuz yavruluyan kısrak çırpınır» mısraına muhatap olmuş Anadolu gelin görün kü hâlâ ayakta! Düşünün, kök ne kadar sağlam.

Bir gazete ki, sahibleri soy sop acemdir. İsfahan yahudisi oldukları da söylenir. Ama Genel Yayın Müdürünün Selanik yahudisi olduğunu herkes bilir. Dış haberler şefi yahudi İngiliz gazetesi The «Guardian»ın Türkiye muhabiri.. Oradaki ismi Samuel, buradaki ismi Sami.. Gazetenin ileri gelenleri burjuvaist, kapitalist, sosyeteist ve sosyalist.. Sayın (!) gazete her sene güzellik yarışmaları düzenler. Birinci seçtiklerini Avrupa'ya gönderir. «Etlerimiz nasıl? Sizin gözünüze dışınıza uygun yetiştirebilmiş miyiz? Aman, biz artık örtüyü mörtüyü attık. Pilajlarımız, randevu evlerimiz, genel evlerimiz bile var. Artık modern olduk. Sakın bizi Müslüman falan sanmayın. O karısını kızını kıskanmak, elâlemden saklamak eskidenmiş. Biz artık moderniz.

Avrupalıyız. Bu gönderdiğimiz tazelerden belli değil mi? Biz bunların vücut ölçülerinin kaç kaç olduğunu bile yayınlıyor ve binlerce okuyucuyu bilgi sahibi kılıyoruz.» derler. Bizi Avrupa'ya şirin göstermeye çalışırlar (!) Sosyal demokrat-devrimci-milyoner-kadın pazarlamacı ve de biraderlerinden bu yahudi soyluların gazetesi Müslüman Türk milletinin evine gazete diye girmekte, okunmakta, itibar görmektedir.

Amcaoğlu Robert Kolej mezunudur. Babası Türkiye'nin ilk film şirekti sahibidir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk milyonerlerinden olan babacığı Nazım için de bir zamanlar çalışmıştı. Yoldaşı İlhan, çamuriyet gazetesinde «her mahallede milyoner yaratacağız diyen iktidarlar kahrolsun,» yazılarını halâ yaza dursun. Her mahallede bir milyoner değil hiç bir mahallede milyoner yokken, milyoner olan bu Yahudisel bayın kader arkadaşdır. Devrimci eylemde onunla kolkoladır. Her hain gibi samimiyetsiz tabii...

Bu bay Robert Kolejden mezun olur olmaz Halk çocuklarının rüyada bile göremedikleri İsviçre'de yüksek tahsilini yapar, Türkiye'ye gelir. Yabancı kolejden mezundur, Avrupa'dan icazet almıştır, Yahudi soyludur ve milyonerdir. Bu işin peder tarafı. Bir de kayın-peder tarafı var. Gene Türkiye'nin süper milyonerlerinden birinin kızı ile evlenir. Kayın pederinin de servetinin haddi hesabı yoktur. Sadece Kadıköy yakasındaki köşkleri yirmi milyon eder. Bay Damadın boş zamanı vardır. Ne yapsın? Marksizm yabancılaşmış aydınlarımızın hobisidir. «Yiğit devrimciler, alçak gericiler yobazlar» dedi mi «Ooh, gelsin yazarlık» Ve bir günde paraşütle Genel Müdür olur. Sonra Komünizme zıt bir iktidar gelip te onu al aşağı edince Türkiye'nin bütün yandaş ve yoldaş borazanları feryad-ı figanı koparırlar: «Yetişinin Kurumlar, Yasalar, Anayasa, Babayasa, Sayıştay, Danıştay, çiğneniyor!» Ve aylarca bu borazanlar öter de durur. Ama bir şey çıkmaz. Ardından hazret bu haksızlığı karşı yoksul halkın yanında yiğitçe çarpışmak için ofset baskılı bir gazete çıkarır. Bütün kollejlî yandaşları, yoldaşlar, fikirsel eylem için gazetesinde kümelenirler.. Ve bab-ı adi bir devrimci eylem paçavrası daha kazanır. Artık o da bu millete yol göstermekte, Anadolunun fakirliğinden, toprak ağalarının zulmünden bahsetmekte, röportajlar yayınlamakta, fukara-köy edebiyatı yapmaktadır. Ve okulların genç kuşakları hazretten istifade etmektedir. Bir zamanlar babasının şirketinde çiftliği haline getirdiği Kuruma üç buçuk milyon liralık film almak suretiyle abâd ettiği cepsel çıkarlarının mekânında «Birleşen Yollar» filmi gösterildi diye feryad etmekte; binlerce insanın bu filmi protesto ettiğini bu filmin «baş örtü ve dinsel yönetim propogandası» yaptığını yazmaktadır. Zavallı Birleşen Yollar! Ahşap evlerin arasından yükselen bir apartmana, sımsıcacık bir mahalleye «Happy Birthday» çığlıklarıyla viski-şampanya sesleriyle, plâk gürültüleriyle gelen, bir sosyetik kızın; oyun olsun diye karşı komşusu muhafazakar bir gençle arkadaşlık kurup, sonra aşka dönüşen mevzuu meğerse ne tehlikeli şeymiş! Çocuğun sevdiği kıza sosyete hayatını yeren bir iki lâf söylemesi

ve filmde görünen iki tane baş örtülü artisti bile hazmedemiyen bu Yahudi soylu adam bir milletin kadınlarının pâk örtüsüne dil uzatabiliyor.

Kızımın örtüsü batıyor alçağın gözüne
Acırım tükürge billah tükürsem yüzüne.

Akif'in şamarına müstahak bu sosyete bayı Anadolu'nun örtülü hanımlarından, çarşafli analarından doğmuş çocuklara bugün devrimci türküler öğretmektedir.

Bu da bir başka gazete : Kırk yıldır hergün bu milletin mukaddesatına çamur, irin ve kan kismaktadır. İsmi ciddiye çıkarmış ciddiyeti satmaktadur. Memur ve bürokratların gazetesidir. Şimdiki sahiplerinin babaları devrimciliği yaysın diye İstiklal Savaşı sonrası malını mülkünü terkedip gitmiş bir gayri müslimin matbaasını borcu taksitle ödenmek üzere ona vermiştir. Ama muhterem pederleri parayı ödememiş ve gene devrimci idarecileri parayı Devlet kesesinden ödiyerek ona hediye etmişlerdir. Dünyalık ve arpalık düşmandır. Onlara göre Avrupa uygarlığına secde etmiyen herkes gerici dir, yobazdır. Ezan sesine, cami minaresine bile tahammül edemeyecek kadar ilericidirler. Kubilay masalları, 31 Mart destanlarıyla «tesbih,» «çarşaf,» «takunya», karikatürleriyle DİN'i korkunç bir imaj halinde bürokratların beynine sokan bu gazetedir. Ve halen de bu vazifeye (!) devam etmektedir. Ama daha «bilinçli» (!) Sayın pederleri ölmeden evvel çocuklarını da gazeteci olarak yetiştirmek ve büyük oğlanı baş yazar olarak yerine bırakmak istemiş. «Ama baba istedi diye yazar da olunmaz ki. Bu bir kaabiliyet meselesi» diyemezsin tabii! Eline kalemi aldımı, olursun başyazar! Hâdise mi oldu? Hemen devrimsel açıdan döktürüverirsin. Kalıplaşmış cümleler vardır: «Çağdaş uygarlık düzeyi» «Anayasal nizam» «Fikirsel özgürlük» «İlkel» «Laiklik» falan filan.. Serpiştirirsin yazdığın yazıya bunları, olursun baş yazar. Nitekim hazret bugün başyazardır. Devrimci, Marksist, Atatürkçü, Batıcı, Laik, Antifaşist'tir. Yarın hangi ünvanları alacağını bilmiyoruz. Niye mi? Çünkü mahdum bey Münih'te okumuştur. 1936 dan itibaren 1944 e kadar ki gazetesini karıştıranlar onun sımsıkı bir FAŞİST olduğunu görürler. Hatta Amerika ve Rusya'nun Almanya'yı işgal ettikleri zaman ele geçirdikleri Alman Hariciye Nezaretinin gizli evrakları neşredilmiş. Dünyadaki Faşist sempatizanlarını gösteren isimler arasında hazretin de isminin yer aldığı söyleniyor. Ama bugün «Kahrolsun Faşizm» diye tepinmektedir. O ayrı mesele! Bir gün Peyami Safa buna «Kitapsız» demiş o da makalelerini topluyarak bir kitap yapıvermiş. «Babadan miras baş yazar»ımız durmadan tekâmül etmektedir (!) Nitekim 1944 den sonra Faşistlikten vazgeçerek (Nasıl vaz

geçti bilmiyoruz. Günah çıkarma vesikasına rastlamadık) «çoğulcu demok-rasi»nin şampiyonu kesiliverir. Tabii her devrin ikbâl adamı 1950 den son-let Vekili olur. 1957 den sonra İsmet Paşa çığıkları atarak ihtilal partinin - Mil-söylemektedir. 1960 dan sonra sosyalisttir. Şimdi Marksist, Leninist, Maoocu bütün akımlara kapısı açık fakat İslâm'ın kâdim düşmanı olarak icrayı faa-liyet etmektedir. Her milli sese «İrticaaa» diye bağırmaya berdevamdır.

İşte sokaklarda birbirlerini öldüren genç kuşakların, devrimcilerin fikir kaynakları bunlardır. Bunların karşısında maalesef kuvvetli bir basın yok-tur. Araba dağıtmak, kat hediye etmekten başka bir şey bilmiyen; iki tane yazarına fikri mesuliyeti yükleyip pehlivan tefrikalarıyla çarşaf çarşaf fut-bol sahifeleriyle çıkan gazeteleri de gazete saymıyoruz.

Evet, acınacak durumdur. Millet çiftinle çubuğunla uğraşır, namusunla yaşarken; çocuğunu okuyupta adam olsun diye okula gönderirken; çocuğu okula adımını atar atmaz milli ve mukaddes değerlere küfreden batıcı bir eğitimle karşılaşılıyor. Medeniyetine tarihine düşman bir nesil olarak yetişi-yor. Sonra biraz düşünmeye başladığı bir çağda ya seks manyağı ya da Marks manyağı haline getiren hain bir basının ağına düşüp devrim türkü-leri söylemeye başlıyor. «Arslan evladım, yiğidim, devrimcim» diye sırtla-rını sıvazlayıp ateşe süren bu her devrin ikbâl adamları, vurguncu takımı onlara devlet yıkmayı öğretiyor. Biz gene nesildaşlarımıza ikaz vazifesini yapalım! Tabii uyanırlarsa...

T E B L İ Ğ

Lapa lapa kar yağarken; çoluk - çocuk, genç - ihtiyar, yüzlerce insan soğukta titreşir, duraklarda araba beklerken...

Sen! Hususi arabalarına rahatça kurularak o fütursuzca geçip giden mutlu - putlu azınlık!..

Saniyor musun, biz komünist düşmanlığı yaparken senin bu vicdan-sız ve ahlâksız hayatına göz yumuyoruz!..

Ne münasebet!

Açları bedava doyuran imarethaneleri, tekkeleri geçtik; yaralı kuşları tedavi için kurulmuş «Vakıflar'ı» da geçtik; kışın soğuktan mutazarrır ol-masınlar diye cami duvarlarına oyuklar koyan bir ecdadımız vardı. Onla-rın sevgi, merhamet gibi vicdanî ölçüleri üstüne kurulu bir hayatları var-dı...

Şimdi senin gibi vicdansızları türeten; rezil hayatı onların yerine ikame edenlerin menfur çehrelerini çok iyi biliyoruz!..

Komünizmin «zulme» karşı bir başka «zulüm»le, «kin»e karşı bir başka «kin»le karşı koyan bir «tepki rejimi» olduğunu da biliyoruz!.. İkinizin de tanrısı aynı : «MADDE».

«Komşusu açken kendisi tok olarak uyuyan bizden değildir».

«Allah'ın size yaşama vesilesi kıldığı mallarınızı sefihlere vermeyiniz».

«Karşıma kul hakkıyla gelmeyin!»

Emirleri ortada. Eğer, bunlar yapılmıyorsa zulüm vardır ve yapanlar ZALİMLERİN TA KENDİLERİDİR!..

Genelevlerde, randevuevlerinde binlerce genç kız canavarların pencerelerine rahatça bırakılıyorsa!..

Haram'a sapsak istemeyen temiz gençler parasızlıktan evlenemiyor; 4,5 milyon liralık düğünlerde tepiniliyorsa!..

Asgari ücretin altında hayvan gibi çalıştırılan işçiye «işçinin alinteri kurumadan hakkını veriniz!» diyecek bir ikâz mercii yoksa!..

Profesörünün bile alamadığı 6000 liralık ücreti az bulup «Hakkımızı isteriz!» diye bağırarak grev yapan; ihtirasları kırbaçlanmış, vicdanları susmuş insanlar ve onları kıskırtan aylık gelirleri 40 bin lira olan SENDİKA AĞALARI varsa!..

Yetişmekte olan nesillerin üstüne asit döken; onları birer seks mantağı, homoseksüel, cinsî sapık yapan seks filimlerine «DUR!» diyemiyen bir idare varsa!..

«Herkes hürdür!» «Kanunları çiğnemeyin de isterseniz eşek gibi yaşayın» diyen kalbsiz bir sistem ortadaysa!..

Ortada olan DÜZEN'in ismi «ZALİM DÜZEN»dir.

«ZALİM DÜZEN» bir başka «ZALİM DÜZEN»i getirmekle yıkılmaz! Ama, ZALİM aynı şiddette cezasını görür ve yerine MERHAMET ve AŞK'ın hakim olduğu bir DÜZEN gelir!..

İŞTE O DÜZENİ BEKLİYORUZ!

GENÇ ADAM! Onu ara ve bul! Yaşanmamış, hayal üstüne kurulu tatbikatta zâlim olan rejimlerin ve ihtiraslarının kölesi olma!. Onu ara ve bul! O kadar yakınında ki!.. MÂLİKİ sana şahdamarından da yakın!

Mehmet MENGÜÇ

YİRMİBİR

İSLAM'IN AFRIKA'DA İLERLEYİŞİ VE ÖTESİ

İbrahim BEĞOĞLU

Günümüzde —gayrı müslimler için— tekrar aktüel olma durumunda olan İslâm, batılı müsteşrikler tarafından yeniden tetkik edilmekte, üzerinde yorumlar yapılmaktadır. Tabii, batılılar, asırlardanberi yaptıkları gibi, araştırmalarını kendi istedikleri biçimde sürdürmeye devam etmekte, büyük ölçüde gerçeklerden uzaklaşmakta, en azından objektif dahi olamamaktadırlar. TO THE POINT INTERNATIONAL'ın son sayısında yayınlanan bu araştırmada, okuyunca görüleceği gibi daha ziyade Afrika'daki İslâmî hareket mevzuu bahis edilmiştir. Araştırma, çeşitli yönlerden tenkid edilebilir. Biz hiç yorum yapmadan —yorumu okuyucuya bırakarak— aynen tercüme ediyoruz:

Takriben dünyadaki 350 milyon müslümanın 1/3 i Afrika'da yaşar ki bu rakam gittikçe büyümektedir. İslâm, bir din olduğu kadar bir hayat nizamı da olduğundan beri, kıt'aya yayılma nüfuzu hayatî bir siyasî ehemmiyet konusudur. Bu özel durumda To The Point bu fevkalâde hadiseyi tedkik etmektedir.

The London Annual of Power and Conflict'in en son tab'ı (1974-75), 110 gerilla veya terörist faaliyet teşkilâtının listesini siyasî orijinleriyle birlikte, Dünyadaki Aşırı Guruplar ilâvesinde yayınladı. Onlar, aşırı sağcılardan, bağımsızlardan, Neo Faşist, Anarşist, Troçkist, Marksist, Castronist ve Peronistlerden Radikal Milliyetçileri, İlmli Pekincilere ve Marksist kontrol altındaki Katolik Milliyetçilere kadar değişik guruplardan müteşekkildirler.

Fakat sadece Ethopya'da küçük bir Müslüman gurup vardı: Eritre Kurtuluş Cephesi. Birçok batılı gözlemcilerin Afrika'da yeni bir Müslüman ihtilâlini tahmin etmeleri nasıl mümkün olmamıştı? Siyah Afrika'yı istilayı tamamlamaya yönelen —yeni zengin Müslüman Devletlerin petrol milyarlarıyla desteklenen— fanatik dinî hareketin fikir orijini neydi?

Evvelâ, Afrika'daki milyonlarca Müslümanın hepsinin Arap Devletlerinde oturmadığını bilmek lâzımdır. Amerikalı bir müsteşrik olan Prof. Rom Landau'nun söylediği gibi: «Araplar, Arap imparatorluğunun ve Arapça'nın (Kur'an Lisanı) esasını kurarken, İslâm medeniyetinde birleştirici kuvvetin reisi oldular, bu medeniyetin ileri gelen temsilcileri ise Arap değildi. Bun-

dan başka bazı Araplar daima hıristiyan kalmışlardır ve bütün Müslümanlar da Arap değildir.»

Bir Müslüman, Hz. Muhammed (S.A.V.) in İslâm adını verdiği doktrinin —ki o, Allah'ın isteklerine itaat etmektir— takipçisidir. **The Oxford Dictionary of the Christian** (1974 tab'ı) a göre İslâm; Arap, Yahudi, Hıristiyan ve Agnostik (Allah'ın ve hakikatın bilinemeyeceğine inanan) leri havidir. Onun ana akidesi, Allah'ın mutlak birliğidir, ve kaideleri şöyle hülâsa edilebilir: Allah'a ve Hz. Muhammed (S.A.V.)in O'nun Peygamberi olduğuna iman etmek, günde beş defa namaz kılmak, zekât vermek, Ramazanda oruç tutmak ve Hacca gitmektir.

İslâmın esas nüvesi Hz. Muhammed (S.A.V.) zamanından beri gelişen ve sadece içtimai vazife olarak değil; fakat bir iman akdi olarak da riayet edilen Kutsal Hukuk, Şeriat'dır. Landau: «Bir Müslümanın dinî, siyasi, içtimai umumî ve hususî hayatı tamamen bu Hukuk'un düsturlarıyla çevrilidir» diyor.

Fevkalâde bir dinî hadise olduğu kadar kültürel de olan İslâm'ın doğuşu, tarihte hayret verici bir hadise olarak değerlendirildi. Arap çöl kabileleri arasında mütevazi bir başlangıçtan sonra İslâm, Orta Doğu'dan İspanya içlerine ve Orta Fransa'ya, Semerkant (Sovyetler Birliğinde), Hindistanın Pencap Bölgesi, Moğolistan, Filipinler ve Endonezya'ya hızla ilerledi.

Bugün Orta Doğu, Afrika, Güney Doğu Asya, Uzak Doğu, Doğu Avrupa ve Sovyetler Birliğinde 350 milyondan fazla Müslüman vardır. Müslümanların 1/3 i Afrika'da ve bunun 60 milyon kadarı da Büyük Sahra'nın güneyinde yaşar. İslâm, Afrika'ya iki yolla ulaşmıştır: Arapların Mısır'ı ve Mağrib'i (Fas, Tunus, Cezayir) feth etmeleri neticesinde; ve Doğu Afrika'ya asırlar boyunca Kızıl Deniz boyunca bulunan Arap Sultanlıklarıyla ticaret yapmış göçebeler yoluyla. Orta Afrika'nın İslâmlaştırılması esasen esir tüccarlarının ve Arap iş adamlarının çalışmalarıyla olmuştur.

Bu hızlı genişlemenin basit bir izah arzı, «Afrika dininin» var olmayışındır. R.C. Fuller, «Afrikalılar farklı insanlardır, böylece derileri, bu farklılıkları ve birinden diğerine olan değişiklikleri aksettirir. Bir kişinin dini veya kabilesi, eskisi gibi kolayca bir diğerine dönüştürülemez» diyor. Böylece, Afrika'da büyük bir ruhî boşluk vardı.

Büyük Sahra'nın güneyindeki Sudan'lı zenciler ve Orta Afrika'daki Bantu'lar için atadan kalma inançların yerini alan İslâm, insanların maddî durumunu geliştiren sosyal sistemden daha az yeni bir dindi.

Müslüman zenci, çoğunlukla İslâmî maneviyattan habersizdir. O, umumiyetle kabilenin an'anelerine uymaktan memnundur. Fakat, İslâmî topluluğa (ümme) sosyal iltihakını teyid eden ibadetleri benimser. Böylece, Müslüman ismi alır, Müslüman elbiseleri giyer, sünnet olur, tavsiye edilen duaları yapar, Cuma ve Bayram günleri yapılan toplantılara iştirak eder.

Son asırda Orta Afrika'nın çöllerinde, ağaçsız ovalarında, tropikal ormanlarındaki Müslümanların artışı, binlerce Avrupalı mülkiye memurları ve misyonerleri tarafından yakından takip edildi. 1950'nin sonlarına doğru ve Fransız subayı olan kaptan M.P. Cordaire, Duala (Kameron) da, Marabout (Müslüman Öğretmenler) ların hamiyetli çalışmaları ve sık ağaçlı ormanlar içindeki birçok küçük okulları hakkında mufassal bir rapor yayınladı.

Bağımsızlık sonrası yıllarda, genç siyah Afrika'lı aydınlar ve geleceğin siyasi liderleri İslâmlaştırma için, hayata daha fazla uyabilen bir yaklaşım arzu ettiler. Meselâ, eskiden Fransızca konuşan koloniler, Paris, Beyrut, Cezayir ve Dakar'daki Şark İlimleri Merkezlerine yöneldiler. Fakat, esas Arap düşünce ve Felsefe öğretim merkezi Kahire'deydi ve buradaki cami-üniversite El-Ezher, 10 asırdan beri İslâmî ilimleri İslâm Dünyasının dört bucağına yaymaktaydı. Bu asrın ilk yarısında Mısır, El-Ezher'in etrafında, Kahire, İskenderiye, Heliopolis, Assur ve Tanta'da klasik ve modern üniversitelerden birleşim teşkil etti.

Binlerce zenci talebe —bunların bir çoğuna Mısır hükûmeti burs veriyor— halâ Kahire'ye akın ediyorlar. Eski başkan Nasır'ın 1955'de *Philosophy of Revalution*'da yazdığı gibi «Kuzey doğu Afrika'ya yerleşmiş ve böylece mevkii itibariyle siyah kıt'aya hakim olmuş». Nasır devam ediyor «burada bütün Araplara, bütün Müslümanlara ve bütün Afrika'ya tesir etse ne olur».

El-Ezherin bir bölümü olan Müslüman Elçileri Enstitüsünde 1970 yılında 1500 yabancı talebe vardı. Bunlar, Afrika'nın her tarafından İslâm'ın çağdaş tefsirini yapmak, daha iyi hazırlanmak, düşünmek ve ülkelerindeki kalkınma problemlerini cevaplandırmayı öğrenmek üzere gelmişlerdi.

Mısır, —Arap petrol fonlarının yardımıyla— Dar-Es-Selam (Tanzanya), Nairobi (Kenya) ve Kampala (Uganda)'da modern İslâm Araştırma Merkezlerini finanse etti, fakir Afrika ülkelerinde Kur'an öğretmek için birçok okullar açtı. Mısır, çok miktarda dinî kitaplar neşretmekte ve Kahire Radyosu hergün 20'den fazla Afrika ve Avrupa lisanında dualar ve eğitim konuşmaları (tüm Arap ve tüm Afrika sloganlarıyla süslenmiş) yayını yapmaktadır. Bu yolda Mısır —ve din onları tarafgirliğe teşvik eder— Afrikalılar üzerinde derin bir nüfuza sahip olacağı görüşündedir. Hakikaten kaç tanesine tesir edebildi?

Elde edilebilen bütün istatistikler birbirini nakzederse, rakamlar sadece takribi olarak ifade edilebilirler. Fakat az bilinen bir hakikat de Afrika'da Orta Doğu'dan daha fazla Arap yaşadığıdır. Afrika'daki Müslüman nüfusun yıllık artışı, son zamanlarda 500.000 civarında bir yavaşlama göstermiştir ve bazı mütehassıslar İslâmın genişleme periyodlarını daralma periyodlarının takip etmesi halinde yakın bir gelecekte Afrika'nın birçok bölgelerindeki Müslüman nisbetinin sabit kalacağını düşünmektedirler.

İslâm Konferansı denilen, Arap Ülkeleri Dış İşleri Bakanları Konseyinde—Filistin Kurtuluş Teşkilâtı dahil— 40 ülke temsil edildi. Aşağıdakiler, heyete iştirak eden, Müslüman nüfusu % 20 yi aşan Afrika Ülkeleridir (Rakamlar % miktarlarıdır).

Afars ve Issas (Ethopya'nın kuzey dođ)	Mali - 80
Cezayir - hemen hemen	100
Kamerun - 20	Moritanya - 100
Çat - 50	Fas - 95
Comoro Adaları - 90	Nijer - 85
Mısır - 90	Nijerya - 45
Ethopya - 48	Senegal - 80
Gambia - 70	Sierra Leone - 30
Gine - 60	Somalya - 100
Gine Bissau - 35	Sudan - 70
Fildişi Cum. - 25	Tunus - 100
	Uganda - 30
	Yukarı Volta - 20

MARKSİZM VE DİN İLİŞKİSİNE GİRİŞ

Ali BULAÇ

Marksist teoride din tartışmasına yaklaşmadan evvel Marksist bir toplumda din - devlet çelişkisi olmadığını, olamayacağını bilmek gerekir. Çünkü teorisinin muşahhas biçimi, yani topluma akseden uygulamasında devlet, diye bir teşkilat yoktur. Bu bakımdan Marxist bir toplum daha başından beri laiklik tartışmasını ortadan kaldırmıştır. Marksist bir toplum ne teokratik, ne bizantinist ve ne de lâiktir. O sınıfsız, sınırsız ve devletsiz, komün toplum olmak iddiasındadır; din de esasında burjuvazinin sürekli proleterin aleyhinde kullandığı bir üst-yapı kurumu olduğundan, sınıflı kapitalist toplumdaki sınıfsız ve devletsiz komünist topluma geçilince artık din bu kötü fonksiyonu icra etmekten kurtarılacak, daha açık bir ifade ile toplumda din diye herhangi bir vak'a olmayacaktır. Dinin vak'a olarak olmadığı bir yerde de onun kurumlarından, söz gelişi kilise, camiî veya havradan bahsedilmeyecektir. Zaten Marksist teoriye yüzdeyüz uygun bir komün(ist) toplum gerçekte en ilkel bir toplumdur. Bu toplumda insanlar hiç bir mülkiyet, devlet, din ve sınır ilişkisine girmeden sadece tabii çevrenin kendilerine tanıdığı şartlar içinde basit bir üretim veya avcılık ve toplayıcılıkla uğraşır, sonra aynı tabii şartlarla tüketirler. Tarihin başlangıcını teşkil eden ilkel toplum da böyle değil miydi? İşte sonraları insanlar tarım hayatına başladı, böylece köleci, feodal ve kapitalist toplum yapılarını teşekkül ettirdiler. Marks, tıpkı Macellan'ın coğrafyada yaptığı, yani dünyanın yuvarlak olduğunu ispat etmek için İspanya'da aynı noktadan kalkıp yine aynı noktaya varması gibi o da ilkel (komün) toplumdaki köleci, feodal, kapitalist toplumlardan geçip yine komün(ist) ilkel topluma varıyor ve tarihi böyle yorumluyor. Nasıl ki ilkel toplumda devlet, sınır ve mülkiyet (din-hukuk) yok idiyse, daha sonraki tarih çevrelerinde hâkim sınıf tarafından çıkarlarının korunması ve sürekli kılınması için uydurulmuş bu kurumlar, yani devlet, din, hukuk, ahlâk, sanat ve gelenek de olmayacaktır. Böylece Marksizme kendi teorik mantığıyla yaklaştığımızda gerçek komünist toplumda devlet ve din bulunmayacağından (laiklik) diye bir tartışmadan da söz edilmeyecektir.

Konuya bir de bizim açımızdan yaklaştığımızda tarihin hiç bir kesiminde (basit veya mükemmel) devletsiz hiç bir toplum olmadığı görülecektir. Bundan sonra da olacağı son derece gülünç ve oldukça ütöpik bir kehanettir. Marksist teoriye bağlı olduklarını savunan günümüz dünyasının bütün komünist ülkelerinde nefes aldirmayan devletler vardır ve üstelik bütün insan hak ve hürriyetlerini boğarak terör yönetim biçimleriyle ancak ayakta durabilmektedirler. Marksın esas teorisinde hiç bir şekilde devlet cevaz bulunamaz. Çünkü Marks'a göre devlet, başlangıcından beri hâkim sınıfların soygun teşkilatıdır. Fakat devlete Leninizm veya Maoizm açısından bakılırsa devleti her ne şart için meşrulaştırmak yine ne olursa olsun Marksizmin özünü, Marksizmin adına değiştirmek demektir ki bu da revizyonizmdir. Kaldı ki bizim inancımıza ve tarih metodumuza göre komün toplum diye bir toplumda yok de var değildi diyemeyiz. Çünkü ilk insan Hz. Ademdir. Ve Hz. Adem ilk toplumun devlet başkanı, ilk medeniyetin kurucusuydu; yani ilk peygamberdir. Allah'tan kendisine indirilen emir ve nehy'leri çocuklarına, toplumuna bildirmiş ve uygulama alanı koymuştu. Hz. Ademle başlayıp 1400 sene öncesine kadar gelen peygamberler tarihi Allah'ın toprakları üzerinde Allah'ın kanun ve hükümlerinin uygulanıp uygulanmaması, yani doğrudan doğru devlet ve yönetimle ilgilidir. Kur'an mantığına göre Marksizmin bu tarih açıklamaları sadece dümdüz bir mantık hesabıdır, ayakları havada kalan zavallı iddialardır. Zaten Kur'ana göre düşünmesini bilmeyen ve öğrenmeyen kimseler ve bütün fikrî, ideolojik, felsefî veya edebî akımlar bu zavallılığın, bu sefalet ve perişanlığın içinde değil midir? Bu hükmümüz materyalizm için de, idealizm için de geçerlidir.

*
**

İnkârcı bir felsefe olarak materyalizmin köklerini elbette eski putperest Yunan düşüncesinde arıyacağız. Çünkü Rönesanstan sonra yetişen bütün sanatçı, filozof ve yazarlar eski Yunan düşüncesinden kaynaklanıyorlardı. Esasında materyalizm tarihin hemen hemen her safhasında var ola gelmiştir. Şu veya bu sebeplerle peygamberleri yurtlarından kovan, öldüren nice kavimler ve onların ileri gelenleri gerçekte vahye karşı materyalizmi savunmuşlardır. Kur'an-ı Kerim de bunlara çeşitli sorular yöneltmekte ve susturmaktadır. Dehriler denilen bu sınıf, hayat ve eşyanın şimdi yaşadıklarından ibaret olduklarını söylüyorlar, ahireti özellikle tanımıyorlardı. Yalnız şunu da şurada açıklamak zorundayız: Vahyî düşünce şekline yalnız kaba materyalizm karşı çıkmamıştır; bunun yanında idealizm diye vasıflandırabileceğimiz, nice düşünce ve akımlarda da vahye karşı sert ve inkarcı çıkışlar vardır. Söz gelişi nice metafizikçi filozof bizim açımızdan katı maddeciliğe karşı olmakla birlikte islâmî bakış açısına göre inkarcıdır. Özellikle Batı düşünce

tarihinde bunun bol örneklerini görmekteyiz. Bu bakımdan İslâmî düşünce biçimini ne materyalizm ile ve ne de idealizmle tarif etmek mümkündür. Zaten bir sürü düşünce de var ki bu iki şıkkın dışında mütalaa edilmek durumundadırlar. Meselâ, ruhî ve içtimâî hadiselerin açıklanmasında iklimi esas faktör gören Buckle, yine ferdi davranış ve sosyal gelişmeleri cinsiyetle açıklayan Freud, yahut şartlı refleksleri ileri süren Pavlov'un düşünce metotları ne materyalizme ve ne de idealizme bağlıdır.

Mark ve Engels'te son ifadesini bulan materyalizm yeni ve orijinal değildir. İnkarcılıkla ilgili bir sürü unsurların bir araya getirilmesiyle ortaya çıkmıştır. Fikir olarak tarihin çok derinliklerinden beri varolageldiğini Kur'an-ı Kerimden öğrenmekle beraber bir felsefe sistemi olarak materyalizm Yunan düşüncesinde ortaya çıkar. Her şeyin gelişme ve değişme içinde olduğunu söyleyen Heraklit bir nehirde iki defa yıkanamayacağını savunmuştu. Buna karşı Parmandies hiç bir şeyin değişmediğini ve insanları gerçekte hislerinin aldattığını ileri sürmüştü. Maddecî görüş Demokrit'te tam ifadesini buldu. Belki materyalizmin esas temellerini atmaya başaran Demokrit eşyanın sadece atomlardan ibaret olduğunu ve yalnız maddenin gerçek sayılabileceğini söyledi. Herşey mihanîki bir mecburiyetle hareket halindedir; her şey güç olarak zorlama ve darbe ile vücut bulur. Kainatta gaye de tesadüfde yoktur. Atomların yer değiştirmesinde ve karşılıklı tavırlar, ilişkiler içine girmelerinden çeşitli cisimler ortaya çıkar. Allah varsa bile o da atomdan mürekkeptir. Atomlar sert, parçalanmaz ve değişim, yani hareket halindedirler. Ağır olanlar yere iner, kütleleşir, hafif olanlar yukarı çıkar, havada kalır. Ruh da bu hafif atomlardan ibarettir. Epikür'e göre Ruh son derece incelmış madde olarak tarif edilmiştir. Her şeyin kökünün madde olduğu fikri Marksizm'e Demokrit'ten her şeyin sürekli bir değişim ve gelişim içinde oluşu Heraklit'ten, ruhun maddenin ürünü olması da Epikür'den geçmiştir. Fakat Marks, yine de sisteminin nüvesini Hegelciliği tersine çevirmekle ancak ortaya çıkarabilecektir. Heraklit, Demokrit ve Epiküran düşünceleri Hegel'de idealizme dönüşecek ve özellikle Heraklitin etkisi tez, antitez ve sentez olarak Hegel diyalektiğini belirleyecektir. Hegel kainatın sürekli olarak kendi iç yapısında taşıdığı çelişkilerle değiştiğini, geliştiğini söyleyecek ve bunun da formülünü diyalektikle açıklayacaktı. Ancak onun için gelişme ve değişimde esas ve gerçek unsur, itici güç RUH'tur. Bu bakımdan Marksizme göre idealizm oluyor. Marks ise pek fazla yorulmadan Hegelin sistemini tepetaklak devirdi ve diyalektik materyalizmi ortaya koydu. Esasında Marksın yaptığı çok basit bir iştir. Çünkü Hegel sisteminde itici güç olarak kabul edilen Ruh'un yerine Marks MADDE'yi koymuştur. Yoksa bu geri-ters çevirme işinden başka kafa patlatan bir düşünce adamı olarak Marks oturup da yeni bir düşünce ortaya koymamıştır. Zaten Marx da başı üzerinde duran He-

gel diyalektiğini ayakları üzerinde oturttuk, diyor; yani bir piramidi ters çevirdi.

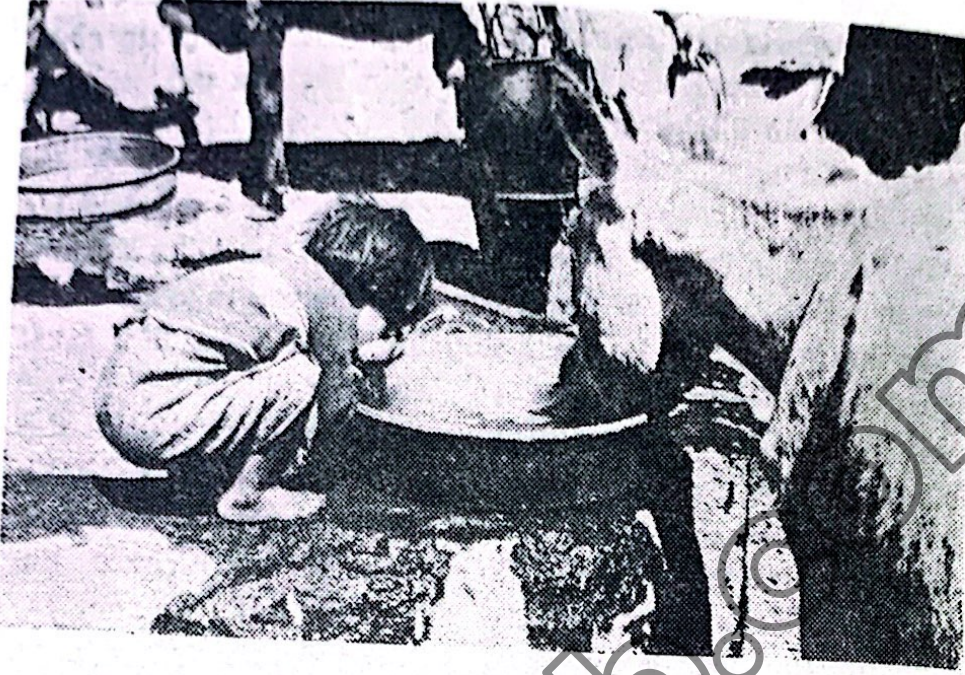
Gerçekte diyalektik materyalizm ile Marks insana da hiç dokunmamıştır. Belki onun en büyük ve affedilmez noksanlığı insanı bilmemesidir. Marks özellikle diyalektiğini tarih ve toplum üzerinde uygulamıştır. Her ne kadar Engels bu sistemi eşya ve insana uygulamak istediye de bunu başaramadı. Şimdilerde de hiç bir materyalist buna cesaret edemiyor. Çünkü bugün iza fi fizik ışığında madde, eski kesin ve çıplak görünümünü kaybetmiş, yine esrarengizleşmiştir. Bugün madde diye bir şey olmadığı ileri sürülmekte ve evrenin temelinde enerji görülmektedir. Atomun parçalanması ve atom denen maddenin gerçekte sanayide 420 milyon defa bir devirden ibaret olduğunun ortaya çıkması diyalektik materyalizmi «ilmî gelişmeler»in ve «verilerin dışında bırakmıştır. Sovyet Rusya'da bir çok fizikçinin siyasetle uğraşmadıkları halde ruh hastaları diye uydurma ve yalan raporlarla tımarhanelerce, toplama kamplarına ve hapishanelere sürülmelerinin çok derin sebepleri vardır. Diyalektif materyalizmin fizik kaideleri olarak temellere dayanmadığını gören bu fizikçiler materyalizmi onaylamıyan bir takım ilmî verileri kabul ettikleri ve savunmağa başladıkları an hemen tımarhaneleri, hapishaneleri boylamaktadırlar. Materyalizm ve buna bağlı, olarak bir düşünce sistemi içinde Marksizm çağdışıdır. İctimaî gelişmeler ve ilmî veriler onu tasdik etmiyor. Demokrit, Epikür ve Heraklit gibi safsatacı, Yunan filozoflarının artık çağımızda yerleri yoktur. Ve esasında Yunan-Roma putperest düşüncesine, sapık toplumlarına bağlı her düşünce, her akım, felsefe yahut içtimaî düzen muhakkak tam bir safsatadır, hayatın ve eşyanın gerçekleriyle hiç bir ciddi münasebeti yoktur. sadece insanların zihinlerini bulandırır, saptırır ve aldatır.

**

Şimdiye kadar ki tartışmamızda Marksizmin teori olarak nerelerden kaynaklandığını ve nelere dayandığını açıklamağa çalıştık. Şimdi de kısaca materyalizm - idealizm ikilemi üzerinde durup bunun bizimle olan münasebetine yaklaşmak istiyoruz. Kainatın yaratılmış olduğunu, ruhun maddeden evvel bulunduğunu savunan filozoflara idealist, evrenin ezeli (kadim) olup yaratılmadığını, ruhu da maddenin bir ürünü sayan ve savunan filozoflara materyalist'ler denir. Haddi zatında bu iki akımı yalnız bu açıklamaları dolayısıyla tayin etmek imkansızdır. İdealizmi materyalizmin karşısında koyan önemli bir faktör de aşırı manâ ki ruhculuğudur. Düşünce ve varlığın ayniyetini savunan Hegel başta olmak üzere, Allah ile kainatı bir sayan Spinoza pantaizmi (vahdet-i mevcut) yahut kilise doktrininin ruhbanlığı da idealizmin içine girer. Yoksa Kainatın yaratılmış olduğunu kabul eden İslâmî düşünce de idealizm olur ki İslâm düşüncesinin idealizmle herhangi bir

Hiçkisi olmadığı bilinen bir gerçektir. Kâinatın yaratılış problemi ta Eflatun ve Aristodan beri felsefenin önemli bir konusudur .Eflatun ve Aristonun felsefe geleneğine bağlı Farabi, İbn-i Sina ve İbn-i Rüşd de kâinatın kade-mini savunuyorlardı. İmam Gazzali bu noktada bu üç filozofu tekfir ediyordu. Aslında kâinatın kâdemi problemi ortaya atıldığında astronomik bilgiler yanlış temellere dayanıyordu. Ayaltı ve Ayüstü diye iki kâinat telakki ediliyor ve ezeli oluş fikrine gidiliyordu. Oysa bugün biz Ayın dünyanın bir uydusu olduğunu ve dünya ile birlikte güneşin etrafında döndüğünü biliyoruz. Dolayısıyla kâinatı Ayaltı ve Ayüstü diye ikiye ayırmak ve bunlara bağlı çeşitli derecedeki akılları sıralamak kendiliğinden hükümsüz kalmış, tartışma olmaktan çıkmıştır. Aynı şekilde yaratılış hakkındaki yeni teoriler de dünyanın yaratılmadığını, ezeli olduğunu ve mihaniki kanunlarla idare edilip kendi içindeki çelişkilerle değişim ve tekamül içinde bulunduğunu savunan materyalizmi hükümsüzleştirmiş ve çürüğe çıkarmıştır. En son teoriye göre uzay boşluğunda kâinat bir gülle imiş ve bu kütleli gülle bir zaman patlamış ve dağılan parçalar çeşitli gezegenleri yıldızları ve uyduları meydana getirmiştir. Müslüman olarak bizi bu teoriler geniş çapta alakadar etmiyor, ama materyalizme ve idealizme de son derece ters düşüyorlar. Ne olursa olsun fizikte de, tabiat ilimlerinde de tam bir kesinlik yoktur. Her yeni teori eskisini hükümsüz bırakıyor, dolayısıyla eski bilgi malzemesine bağlı felsefeler de aşılmış oluyor. İnsanların psikolojik davranışlarını ve sosyo-ekonomik düzenlerini çağın ilmi verilerine dayandırmak işte bu bakımdan sağlıklı bir metod değildir. İnsan düşünce tarihi birbiriyle çelişen, çatışan sayısız ilmi ve felsefi teorilerle, akımlarla doludur. Hiç birisi tek başına kâinat, hadiseler ve insan hakkında kesin bilgilere sahip değildirler. Hiç bir felsefi akım sürekli kalmamıştır. Sonra gelen öncekini yıkmış ve kendisinin doğruyu savunduğunu söylemiştir. İnsanlar kesin bilgiyi, eşyanın gerçeğini ve yaratılışın asıl sebep ve gayesini bilemedikleri için tarih boyunca bunalmış, açlık, sefalet ,zulüm, sapıklık ve savaşlarla ömür tüketmişlerdir. Oysa bunlar insanların beşeri zekaları, sınırlı, kabiliyet ve akıllarıyla halledilemezler. Söz gelişi: «çağdaş bilim» nedir? Hiç şüphesiz «çağdaş bilim» için en önemli soru «açıklama»dır; çünkü «açıklama»sız ilim olmaz. Fizik diye tam bir ilim yoktur. Fiziğin katıksız ve örnek gösterilmesinin sebebi kâinat üzerinde konu edindiğindedir. Bu da fiziğin, ilim kavramının özünden güç ve saha bulmasını doğurur. Fakat kesin formüllerle ifade edilecek ilim yoktur. Hiç bir zaman kesinlik kazanamıyan ilimlere insanlar nasıl kâderlerini bağlayabilirler; tabii kâinatı ve yaratılışı açıklamak bakımından. Bilimlerin sık sık gelişip eklerle yoğunlaştığı kanaati de yanlıştır. Fizikle uğraşan bilginler bir ahenk ve uyum içinde çaişip da her hangi bir kesinliğe de varamıyor. Fizikî gerçekler yeni yeni keşif ve buluşlarla ilerleme yapmıyor. İlerlemeler önceki gerçekleri çok daha başka sahalara aktarıyor. Çün-

kü ilimlerde ve özellikle fizikte doğru mefhumu manasını kaybetmiştir. Güneş her gün doğudan doğar. Doğru. Ama hiç bir ilim veya fizik yarın güneşin mutlaka doğacağını söyleyemez. Bu tez Hume'den Heinsberg'e kadar birçok bilim adamı tarafından ısrarla savunulmuştur. Şu halde ilim gerçekte açıklama mevkiinde değildir henüz. Belki vahyî geleneğin dışında geliştiği için bu çıkmazın içindedir. Bütün ilimlerin özde felsefeden kaynaklandığı söyleniyor. Ama felsefe konu edildiği meselelere yaklaşılmadan evvel «bilginin kaynağı nedir?» sorusuna takılıp kalmıştır. Şimdiye kadar bilginin kaynağını bir türlü açıklığa kavuşturamayan felsefe hayatı insan, kainat ve ölüm hakkında neleri açıklayabilir? Batıda Felsefe damgasını geçmişinde taşıyan bütün ilimler bu bakımdan tutarsızdırlar. Bugünkü ilim bir gemi yapabilir; fakat içindekileri mutlu edemez. Bütün kapitalist ve Komünist ülkeler «Bilimsel Toplum» olduklarını iddia ederler; fakat hiç biri mutlu değildir. Çünkü dayandıkları ilimler insanı konu edinmemiştir. Felsefenin ve buna bağlı bilimlerin oluşturduğu günümüz kapitalist ve Marksist sistemler yanlış ve tutarsız temeller üzerinde oturtulmuşlardır. Felsefenin ve bir birinden kopup bağımsızlaşan ilimlerin meydana getirdiği bu sistemlerde insanın tanımı ve sınırları yanlıştır. Bir türlü insanı gerçeği ile açıklayamayan Kapitalizme göre insan «Homo-economicus» (iktisadî-Adam) iken insanı hele hiç tanımayan Marksizme göre ise bir «üretim ve tüketim aracıdır.» Oysa 20. yüzyılın bu son yıllarında ne «iktisadî adam» kendine ve başkalarına merhamet duyabilmiş, ne de bir «üretim ve tüketim aracı» olan zavallı insan kölelikten kurtulabilmiştir. Kanunun başından şimdiye kadarki tartışma ile bizim ilgimiz esasında burda başlar. Biz idealist veya materyalist tanımıyız. Bizim için tarihe, günümüzde ve gelecekte tek bir savaş cephesi vardır; o da KÜFÜR'dür. Küfrü burda gerçek anlamıyla kullanıyoruz, yani örtücü, örten, gizleyen, gözden kaçıran, saptıran, aldatan, yanıltan ve mutsuzlaştıran bir kavram ve eylem olarak küfür. Daha açık konuşalım: Bütün beşeri düzenler örtücüdür, aldatıcıdır ve mutsuzlaştırıcıdır. Bunun içinde düşünce olarak idealizm ve materyalizm, eylem ve sistem olarak da Kapitalizm, faşizm, sosyalizm ve Marksizm de vardır. Biz dünya müslümanları açık düşünüyor ve açık anlıyoruz: Bir şey ya doğrudur veya yanlış. Yanlışlar kendi aralarında idealizm-materyalizm yahut Kapitalizm-Komünizm diye bölünmüşse bizim için bir şey ifade etmez. Yukarıda saydıklarımız özelliklerinden dolayı zalimdirler. Ve bu zulüm düzenleri dünyayı kendi aralarında paylaşmışlardır. Hiç bir yanlışla ve zulme tahammülü olmayan biz müslümanlar, mutlak doğru adına, eksiksiz ve pürüzsüz gerçek, ilk ve son çözüm vahyî düşünce ve düzen adına bütün ezilen ve zulme uğrayan dünya insanların savunucularıyız. Bütün insanlığı ıstıraplarını yüklenmiş olarak cihanşumül ve çarpıcı bir çıkışla bütün zalimlerden ve onların kurdukları düzenlerden hesap soracağız.

Ömer ÖZBAY

«Kemal Orhan'a»

1.

Yanaklarına
çiğ düşmüşcesine soğuk ve titrek
bir çelenk konduruyorum siyah güllerden
aşksız günlerimizin
ve libaslar...

kavi ve İdris elinden çıkma
libaslar gönderiyorum giyesin.

Ölüler

taş yağdıran fırtınalarla
çıvgın çekirgeler gibi çıkmadan mezarlarından
ve kırmadan kapımızı kısır rüzgarlar

— çün biz halk-ı İrem değiliz mılatta —
nicedir bilmek için

bir sarp günün hesabına hazırlığımız
ve ömürleri dualarınca süren

yeryüzü melekleriyle yârenliğimiz

nicedir bilmek için

harıl harıl koşular koşup

ateşler saçarak silahlarından
sabahleyin baskın basan
— derken
savurup da bir toz duman
düşmanı bağrından vuran
savaşçılar adına
Tanrı'nın bir andıdır bu
kutlu sözlerle dirilen

2.

Kardeşim şimdi biz
nefes alan sabahlara vurgunuz.
Önce : yâr-ı kadîm uğruna
ölebilmeyi öğrenmeliyiz bir bir
ve yiğitliğimiz
bir deprem gibi salınırken savaş alanlarında
en soylu insanların tekniğini üretmeliyiz.

Hey düşman düşman
kanımdan beslenen
yoksulluğumdan
çocuk bakışlarımdan beslenen.
Hey düşman düşman
düşlerimde kıvranan
bin bıçak sızısısın.

Acı ey acı
o akrep ellerinde alınlarımız
evlek evlek parçalanmış erlik harmanı
— hasat kavga
— hasat sevdâ
— hasat kin
ve hasat :
seyredilirken köprücük kemiklerinde
bir gürbüz ölüm
bir ulu Cemâldir doyumsuz.

3.

İt ürür kervan yürür
umut aşar da gelir kafdağının ardından
— davran bre
hasrete gem vurulur mu civanım
kavuşmak ne güne durur

hangi bağbozumunu bekler âşıklar.
Ağıt yok
gözyaşı yasak
öfke yetmez silebilmeye gecelerin zifrini
— davran bre
destanlar: ne güne durur civanım.

oku-yan

oku-nan

gözlerin geldi bugün

miş miş muşmula düşmüş

kuş uçmuş olmuş bitmiş diyorlar

geçen zamana bir bir gömülüyorlar

sonra seni düşünüyorum

sevmekte yalnız olunur

seven ben olurum

cevrini

YAR. YÜREĞİM. YAR. GÖR Kİ NELER VAR

VE SEN EY ZULMÜN TÂ KENDİSİ

[Kâria (1)

nedir bu kâria

kârianın ne olduğunu

nedir sana bildiren]

insanlar ateş çevresinde çırpınan

çırpınan dönen danseden

pervaneler gibidir

dağlar savurularak yürüyen

renkli yün öbekleri

ve güneşle yıldızların

gerdeksiz evliliği :

Ben ey
seneler sayısınca sadece bir gün
belki de bir günün birazı kadar
hayat yaşayan âdem

bu gelen
korkudur aklıdır
sınavdır bilmelisin
—maldan
—candan
—hasattan

... ve sabırla
bir iyice bilenmiştir yüreğim
bu gelen
en karanlık inkarların zulmüdür
—hışımla
—kanla
—ateşle

bilmelisin
ve bir mavi sevda gibi giyerek ölümünü
yiğitce direnmelisin :
Su kıyısında
uzamış bölge
ve düzlenmiş kiraz altında
bir sesin en eski fonetiğiyle
işte yemin ediyorum
seni
en soylu bir konuk gibi karşılayacağım
ipini zincirini
bir dağ köylüsünün boz yılanları
çelikten elleriyle tutup boynundan
doladığı gibi koluna
kollarıma boynuma
kendi ellerimle dolayacağım
gel ey zulüm
ve ey zulmün ta kendisi :

Ömer ÖZBAY

(1) Kıyamet gününün şiddeti

YANSIMALAR

Bir sam yeli esmiş yurdumun üstünden — Korkunç bir yıkım karşısındayız şimdi — Sesler işitiyorum hıçkırık karşılığı — Birde hayaletler dolaşiyor ortalarda — Çan uğultularından irkiliyorum — İki de bir baykuş ötüyor kurtlar uluyor — Aldırmadığımı belli ediyorum rastladığım şaşkın gruplara.

Durun ey günah makinaları durun
Artık sen de işleme zulüm çarkı
Ben daha fazla dayanamıyorum
Cana can katan sesler de var
Zehri öldüren zehri unutmayın
Bir nefes bilirim kaldıran asırlık ölüleri ayağa
Olan olmuştur gayrı gam olmayabilir olanlar
Elverir ki uzansın o el
Dünya toptan değişebilir

Bir katılık tutmuş caddeleri sokakları — Herkes üşüyordu sıcak yaz gününde — Bakışlar bön : kâbus görüyorum ne yana baksam — Oysa kimse farkında değil ne olup ne bittiğinin — Deliler vardı bir de bağırp çağırıyorlardı.

Bâdı sabâın davetçisiyim ben
Kibleden esecek rüzgara bakın siz
O zaman ısınır gök o zaman yer yerinde durur
Acı kutsaldır fakat bu nasıl acı
Mümkün değil alışmak şeytanların güldüğü bu hale
Anlayalım anlamamız gerekeni
Nerdesin kutlu bahar vahyin baharı nerdesin
Susmasın bülbüllerin bir daha solmasın bahçelerin
Benim arş'tan gelen sözlere ihtiyacım var

Hasan Fehmi ULUS

KİTAP TAHLİLİ

SORUŞTURMA

Mehmet MENGÜÇ

«Soruşturma» her nedense umumî efkârda büyük bir akis meydana getirmemiş... Halbuki Avrupa'nın hastalıklarını bundan daha güzel Türkçe'de teşrih eden bir eser yok diyebiliriz. Eser bir Avrupa soruşturmasıdır. Ergun Göze bu derleme-tercüme eseriyle, Avrupa'yı kendine bakış tarzıyla bize getirmiştir. Sebep? Çünkü batılılaşan bir ülkenin hangi bünyeyi ithale çalıştığını görmesi lâzımdı.

Pablo Neruda, Arthur Koestler, Aragon, Martin Heidegger, İonescu, Andre Malrauks, James Baldwin vs. vs... Hepsi Avrupa'nın birer düşünen kafası... Hepsi acısıyla, ümitsizliğiyle Avrupa...

Arthur Koestlere L'express muhabiri soruyor :

— Siz «sıfır ve sonsuzluk» yazarısınız. 1945-1950 senelerinde büyük çılgınlarla antikomünist entellektüel oldunuz. Sonra birdenbire politikayla arayı açtınız. Niçin?

Uzun sûal ve cevaplardan sonra şöyle devam ediyor.

— Evet ben her iki yola da, Almanya'daki Nazizm'e ve Amerika'daki kapitalizme de münfaıldım. (Kapitalist âlemde, Amerika'da buğdaylar, kahveler yakılıyor, portakallar domuzlara veriliyordu. Bir tarafta meselâ; Almanya'da, Avusturya'da açlık vardı. Almanya'daki işçilerin üçte biri boşa idi. Öte tarafta Amerika'da bu çılgınlık) Unutmayınız ki bütün bunlar Stalin öncesi devrede olmaktadır. Rusya henüz balalaykaları, barajları ile Kapitalizm ve Nazizm arasında üçüncü bir yol arayanlar için büyük bir ümitti.

Ama Stalin denen cellâdın 10 milyon insanın kanını içtiğini görünce; Komünizm'in cici maskesi, romantik havası Arthur Koestler'in gözünde yırtılır ve dağılır. Artık şiddetli bir antikomünisttir. Her namuslu fikir arayıcısı gibi. Ne garib!... Türkiye bu romantik havayı 50 sene sonra yaşıyor. Aynı haleti ruhiyeyi yaşayan aydınlar yok mu Türkiye'de? Arthur Koestler'e devam edelim;

«Başlangıçta mutlak olarak inaniyordum. Gaşyolmuştum. İki sebepten. Birisi dünyanın o günkü haline yani Statuguo'ya muhalefet diğeri Ütopya'ya muhabbetten.

Sonra biliyorsunuz; işe ilmilik giriyor. Ve Marxsist diyalektiğin esiri oluyor insan. Zira Fröydyen düşünceden olduğu kadar Marxsist düşünceden kaçışta zordu. «Eylem bizi narkozlamış, kendimizden geçirmişti.»

Ve çok enteresan açıklamalar... Sonra Aragon geliyor. Fransızların büyük yazarı. Onu Komünist partisine iten sebep Fransız emperyalizmi olmuş «1927'de politika tahsil etmişim, otuz yaşında idim. Bu saha için kâfi de-recede ahmak ve bilgisiz olur insan o yaşlarda. Komünist partisine bir tek sebeple girdim. Bu parti Rif harbine muhalefet eden parti idi. Beni yıkan memleketimin başka memleketlere harbi götürmüş olması idi.» Ama bugün Aragon Fransız gençlerine şunu söylüyor: «Son sene otuz bin Fransız genci Komünist partisine kayıt oldular. Ben kimseyi böyle hareket ettiği veya etmediği için suçlayacak değilim. Şu hususa işaret edeceğim ki; maalesef bugün gençlik hiçbir kararını bizzat verememektedir. Bir şey yapmış olmak için yapmaktadırlar demektir bu. Daima arzu edilecek şey kadın olmaz ya...» Ve gençlere şu ata sözünü küpe yapmalarını öğütüyor : «Genç sersemeler yaş-ları ilerleyince budala birer ihtiyar olurlar.»

Bu sözlerde Almanya'nın meşhur felsefecisi Martin Heideggerden : Felsefe daima beyhude olmuştur. Felsefe bir çılgınlıktır.

İonesco'nun söyledikleri ise baştanbaşa ıktibas edilecek kadar güzel. Soruyor Fransız gazeteci : «1968 protestocuları ihtilâli size göre tarihin arkasından koşmak mıdır, yahut yeni bir şeylerin başlaması mı? Cevap veriyor: «Çekoslavakya'lı ve Polonyalı gençlerinki çok net ve açıktır, ben bu genç protestocularla beraberim. Batı memleketlerinde ise her şey var. Ekseriya batı gençlerinin protestoları, biyolojik bir tahrik neticesi olup, başka bir manası yoktur. «Bunların arasında biraz karışık bir şekilde de olsa modern cemiyetin boğuculuğunu ve yaşanmazlığını hissedenler de vardır. İnsanın temel varlık şartını bulamayanlar da vardır.» «Ben burda muhalefete karşı savaşıyorum. Burada terör yapan devlet değil entellektüel muhalefettir. Burada öyle bir sol var ki; hürriyet için mevcut rejimden daha tehlikeli.» «Devrim bir saplantıdır ve zaman kaybından başka bir şey getirmeyecektir.»

Fransız gazeteci tekrar soruyor: «Yani siz gençliğin devrimci eğitimini küçümsüyormusunuz? Cevap: «Genç olmak her şey olmak demek değildir. Gençliğin her isyanı da haklıdır diye bir kaideden bahsedilemez. Gençlik ayrı bir millet midir? Mesele genç olmaktan ibaret değildir. Aynı zamanda idraklı ve iyi yetişmiş olmak gerektir.»

Okuyucu bu satırları görünce «Herşeyin emanetçisi» gençliğe mi söyleniyor, Türkiye mi burası?... diyebilir. Hayır. Burası Türkiye değil, Avrupa... Niye hayret ediyorsunuz? Cemil Meriç'in dediği gibi «Bizim intelijansiyamız batının her türlü hastalığını ithale memur bir anonim şirkettir.»

OSMANLI VAKIFLARI ÜZERİNE BİR TAHLİL DENEMESİ

(Geçen sayıdan devam)

ALİ SAYI

Türk - İslâm medeniyetinin zirve noktalarından biri olan Osmanlıların, fetih muvaffakiyetini sadece kılıç gücüne, tabiri âmiyâne ile zorbalığa bağlamak asgari, ilim zihniyetiyle bağdaşmaz. Böyle bir izah, meseleye böyle bir yaklaşım; Osmanlıyı tanıtan vesikaların, eserlerinin incelenmesiyle ters orantılıdır ve yine —kanaatımca— bu nevi izahlar Osmanlı'nın derin kültür hazinesi incelendikçe tutarlılığını kaybedecektir. Ancak, direkt Osmanlı kaynaklarından yararlananların hala çok az olması, bu —kabil— izahın halâ taraftar bulmasını sağlayabilir.

Osmanlı'nın ortaya çıkış devrelerine yakın, Anadolu'ya bakıldığında adeta bir kaynaşma yurdu olduğu, derinliğine çalışmalara sahne olduğu hemen görülür.

Anadolu bu devrelerde büyük mutasavvıf ve alimlerin faaliyet alanıdır: Konya'da; Evhâdü'din Hamid El - Kırmâsî Muhyiddin İbn'il - Arâbi, Sadrettin Konevî (1274), Celâleddin Rûmî Mueyye dūd-Bin-Cûndî, Sadettin Fergâni, Tokat'ta; Fahreddin Bin İbrâhim Râkî (1289), Kayseri ve Sivas'ta Şeyh Mecdüddin Dâye ... v.s. mezkûr Tarikat büyükleri, büyük mutasavvıf ve alâmeler görülmektedir.

Ev Hâdüd din el-Kirma'nî Suhreverdiye tarikatı Şeyhi, Mecdüddin Dâye Kütreviye Tarikatı şeyhidirler.

Anadolu'ya kesif bir halde Yesevî tarikatı müridlerinin göçettiği özellikle kaynaklarda belirtilmektedir. (2)

Bu göçlerde şüphesiz batıya doğru kayan bir moğol baskısının rolü kabul edilmelidir. Ancak Nefâhat'ta kaydedildiği; «Moğollar Harzemîi işgal et-

(2) A.g.e. shf. 256.

tiklerinde, Kubrevî'ye Tarikat'ı kurucu Necmed'Bin Kübrâ ile mahiyetindeki 600 müridine dahil Harem'i terketmeleri, Anadolu'ya göçmeleri emredilmiş, kendisi moğollara karşı savaşarak şehit düşmüştür. (3) Bunun gibi vakalar, Osmanlı ileri harekâtının temel güçleri ve oturduğu hesapları göstermesi bakımından çok enteresandır ve hiç bir ekonomik temelle izâh edilemeyecek kadar oturduğu fikrî esas açıktır.

Büyük seyyah İbni Batuta verdiği muhtasar bilgide «XII yüzyılın sonuylâ XIV. yüzyılın ilk yarılarında İzmir, Bergama ve Amasya'da Rifai tekkeleri gördüğünü ve Umumî Ubeyde ismiyle bilinen Şeyh Ebu Abbas Ahmed Rifâî Hz.lerinin kabrini ziyaret etmek istediğini belirtir.

Anadolu'da bir kültür ihtilâli demek olan faaliyetler; müritlerin idâresine, şeyhlerin emrine tahsis edilmiş Vakıf tekke, han, misâfirhanelerden yönetilmekte, Anadolu halkı nefis teskiyesinden geçirilmekte, büyük görevlere hazırlanmakta, potansiyel yaratılmaktadır.

Vakıfların bu fonksiyonlarını Prof. Mustafa Akdağ şöyle izâh etmektedir: XIII. yüzyıl sonlarında, Uçbeyleri tarafından batı yönünde girilen fetih hareketlerinde, zapt olunan şehirlere, kasabalara Orta ve Doğu Anadolu'dan pek çok göç olduğunu sanıyoruz. Ricâl ve zenginler tarafından tahsis olunan; medrese, tekke, cami ve imârethâne gibi kurumlar ve bunları yaşatan vakıflar, buralarda, çabucak birer Türk şehri topluluğunun teşekkülüne yardımcı olmaktaydı. (1) Osmanlılar ilk fethettikleri Yenişehir, Bursa, İzmit... gibi yerlerde hususi şahıslar tarafından birer harp ganimeti olarak; vakıf halinde hayır müesseselerine bağlamış oldukları için, bu gün bu arazilerin ilk sahipleri bilinmektedir. (2)

Rumeli şehirlerine İskân ve Nüfus geçirmede Akıncı Ümer'ama özellikle vakıf yaparak rolü büyük olmuştur. Bunlar kendilerine verilen hasları vakıf yapabilmek için hünkârdan mülknâme alıyorlar ve âdeta hünkâr gibi vakıf yapıyorlardı. Üsküp'te Paşa Yiğit, diğer Rumeli şehirlerinde Evrenos, Turhan, Mihâil oğulları hep bu Vakıfların mütevelliliğiyle desteklenmiş ve buldukları bölgelere nüfus göçürme ve iskânlarında etkileri büyük olmuştur.

Yine Osmanlı ileri harekâtlarında dervişlik vasfı olan serdengeçtiklerden birçok kaynaklarda bahs olunmaktadır. Bunların tasavvufî bir eğitim gördükleri muhakkaktır. Her istilâ harekâtında ön safları işgâl edenler; harekâtın temelini yansıtmı bakımından bir ölçü olabilir. Bu itibarla Osmanlı ileri harekâtlarında ön safhalarda dervişlik vasfı bulunan müridânın bulunması meselesinin özünü yansıtmı açısından önemli ve enteresandır.

(3) A.g.e. shf. 498 - 499.

(1) Prof. Dr. Mustafa Akdağ, Türk İkt. İçt. Tarihi, Cilt II, shf. 480.

(2) A. Himmet Berki «İslâm'da Vakfın...

Nitekim Prof. Dr. Doğan Kuban bu noktaya parmak basmakta ve Anadolunun şehirlerinin kuruluş ve gelişmesinde, İslâm'da halkın dini inanclarının mümessili olan dervişlerin tesiri büyüktür (1), demektedir.

Aynı noktaya Prof. Wittok, Prof. Köprülü de işaret etmekte ve «Anadolunun fethinde gazilerin, Abdallar'ın bir başka deyimle Horasan erenlerinin önemli rolleri olmuştur» demektedir. Ayrıca «şehirlerde bir şeyhin zâviyesi etrafında muhtellerin fazlalığı; zâviye adıyla anılan mahalle miktarının çoğalışı olmaları tesbit bakımından— te'yid etmektedir.

Yine sayın Kuban bu hususda şöyle söylemektedir: «Harpci dervişler ve rıbât görevindeydi, yolcular için ileri harekâta yiyecek, yatacak yer te'min ediyorlardı. Bunların birer günlük mesâfede olmaları, dervişler tarafından idare edilen vakıflar olarak bakılabileceğini gösterir. Belki de bundan mülhem olarak, bazı vakfiyelerde büyük kervansarayların zâviye olarak adlandırılmaları bundandır. İlk Osmanlı sultanları, şehirler yakınında tekke ve zâviyeler tesis etmişlerdi. Babalar, şeyh için ilk Osmanlı şehirlerinde bunların eddin için bir mescid, bir zâviye yaptırma ve fıkaraına da Murâdiye Evkafından taâmiye tahsis etmiştir. (3)

Bu konuda öz olarak denilebilir ki : Vakıflar ve çoğu defa bunların yöneticisi durumunda olan şeyhler, dervişler; Anadolu'nun fethinde, gerek eğitimci, tebliğci nitelikleriyle, gerekse maddi imkanlar seferber ederek büyük rol oynamışlardır.

B — Vakıflar Sosyal İstikrârı sağlamak görünümünü kazanan kurumlar niteliğini göstermektedir.

Maddi problemlerin halledilmesi, kişilerin en zarurî biyolojik ihtiyaçlarının giderilmesi ve temelini maddi zenginliklerde bulan sınıflaşmalara meydan verilmemesi, sosyal istikrarın vazgeçilmez unsurlarıdır.

Osmanlı düzeninde bu yönde faaliyet gösteren en etkili kurumun Vakıflar olduğu söylenilebilir. Fakat bizzat halkın —hiç bir maddi müeyyide olmaksızın— tamamen Allah'a karşı vazifelerinde yaptığı eksikliğin veya hatanın topluma muşahhas faydalar şeklinde yansıması vardır ki bu da sosyal istikrârı sağlamakta oldukça önemlidir. Maddeleyecek olursak, sosyal istikrârı sağlamakta etkili olan faktörleri :

- 1) Devlet-Halk işbirliğinin önemli bir örneği olan Vakıf kurumları;
- 2) Halkın subjektif âleminin, topluma maddi yarar şeklinde yansıması, şeklinde belirtebiliriz.

(1) Prof. Dr. Doğan Kuban Vkf. derg. sayı VII shf. 60. Ö. L. Barkan Vakıf derg. Sayı II.

(2) A.g.e. (Doğan Kuban)

(3) Prof. Dr. Doğan Kuban Vkf. derg. Sayı VII shf. 60.

Beslenme — Doyurma :

Osmanlı hükümdarları, devlet adamları büyük Vakıflar kurarak bizzat örnek olmuşlardır. (1) Ayrıca Vakıfların her türlü mâli yükümlülüklerden muaf olmaları, tahsisi; İrsâdi Vakıflarda görüldüğü gibi, bazı Vakıfların devletçe tahsir edilen vergi, cizye veya haraclarla faaliyetini sürdürmelerini, vazifelerini daha etkili ve ihatalı şekilde yapmalarına vesile olmuştur.

Daha öncede anlatmaya çalıştığımız gibi Vakıf kurmak devlet adamlarının yanında Halk tarafından da çok geniş nisbette benimsemiştir. İleride vereceğimiz izahlarla bu çok daha iyi anlaşılacaktır. Ve bu Vakıflar arasında da direkt doyurma, yemek vermeyle alâkalı Vakıflar çok yoğundur.

İslâmî bir atmosferin temeli olan düzende; kanûn kaynakları. Âyetler, hadisler olacağı muhakkaktır. Hz. Peygamberin «Az kalsın fakirlik küfre yol açardı» hadisi hatırlanırsa durum ve bu konudaki vakıf miktarının çokluğu daha iyi izâh edilebilir. İmâm-ı Şâfi'nin dediği gibi «Fukaray-ı itâm islâmın şeriatıyla doğmuştur» (2) ifadesi büyük bir gerçeği İslâmın bu probleme atfettiği önemi aksettirmektedir.

Halkta vaki olan oluşumları tahlil etmenin temel şartı, ondaki kavramlarla, ifâdelerle; dünya görüşüyle hareket etmektir. Özellikle Anadolu'da (Ağır Fırındalar) sözünün yaygınlığı çok bilinen bir gerçektir. Bu büyük söz, halkın meseleye ne kadar iyi nüfuz ettiğinin delilidir. Yukarıdaki hadis âdetâ darb-ı mesel olmuştur.

Aşağıda konuyu somutlaştıran, bu alandaki vakıf miktarını belirten rakamlar verilmiştir. Görelim :

Ayâletler	İmâret	Misâfirhâne	Kervansaray	Han ...
Balkanlar	60	25	40	50
Karaman	3	—	—	— (1)
Rum	10	—	—	275 (2)

Fatih camii imâretinde hergün sabah akşam öğünlerinde 160 misâfir 794 medrese talebesi ve imâret personeli; 1117 kişiye muntazam yemek verilmekteydi ve bundan fukaraya dağıtılan hariçti (4).

İstanbul'da XVIII. yüzyılın ikinci yarısında, imâretlerden yemek yiyenlerin sayısının 30.000 (5) olduğu bilinirse, problemin nasıl dört başı ma'mur şekilde ele alındığı anlaşılacaktır.

(1) Prof. Dr. Barkan - E. Hakkı Ayverdi İst. Vkf. Tahir Tahrir Defteri shf. 17 - 18.

(2) A.g.e.

(3) E. Hakkı Ayverdi. Yugoslavyada Türk Abideleri Vakf. Derg. Sayı VII.

(4) Vakıflarımız. Cumhuriyet Matbaası 1941. İst. shf. 5 - 6.

(5) Prof. Doğan Kuban Vakf. Drg. Sayı VII Anadolu Türk şehrinden.

Meselenin dikkat çeken Psiko - Sosyal yönü; buralarda müslüman, gayr - müslim ayırımının yapılmaması yanında; incinmemeleri için kayıt (yemek yiyenlere ait) ların tutulmamasıdır.

Modern kamu maliyesinde bir harcama nevi ilân transfer ödemeleri yapmak, Osmanlı düzeninde Vakıf kurumları tarafından üstlenilmiş bir görevdir. Özellikle yapılan Vakıflar arasında fertlere daha iyi yaşama standardı sağlayan kurumların çokluğu bu yönde de görüşümüzü te'yid eden vakıftır.

EĞİTİM :

Sosyal istikrârına sağlanmasında; kişilere farklı muamelelerin yapılması ve ayrıcalıklara yer verilmemesinin rolü inkar edilemez.

Özellikle eğitim alanında fırsat eşitliğinin sağlanması gerekir. Osmanlı düzeninde bu imkan maksimum seviyede şahıslara sağlanmaya —bilhassa yaygın eğitimle— itinâ gösterildiği dikkati çekmektedir.

Yapılan Vakıfların eğitim ve öğretim ve kesimine tahsis edilmiş bölümü yüksek seviyededir. Ayetler ve hadislerle öğrenmenin, öğretmenin fazileti belirtildiğine göre buna şaşmamak gerekir, (1) ve mutlak bir İslâmî karakteri olan vakıfların bu yönde çeşitlilik kazanacağı çok tabidir.

Aşağıda verdiğimiz rakamlar görüşlerimizi te'yid edici mahiyettedir. Bu rakamlar 1530 - 1540 yıllarına aittir ve faal vakıflardır (2).
Bosna - Hersek

Eyâletler	Medrese	Muâllimhâne	Tekke
Karaman	45	4	—
Rum	35	13	—
Anadolu	110	154	—
Karadağ - Makadonya	143	745 (mektep)	—

Ayrıca her cami ve mescid'in bir mahalle mektebi niteliği taşıdığı düşünülmürse eğitimin ve öğretimin ne kadar yaygınlaştırıldığı anlaşılır.

Balkanlarda mevcut olanların aslında bu miktardan ibaret olmadığı özellikle E. H. Ayverdi tarafından belirtilmekte ve : 1500 mektep, 300 tekke, 15 Kütüphane, 25 Dâr'ül — Hadis, 25 Dâr'ül — Kısrra şeklinde rakamlar verilmektedir. (3) Büyük allâme ve mutasavvıf İmam-ı Gazali'nin hocalık, meşhur İslâm düşünürü Şeyh Sadi'nin asistanlık yaptığı Selçuklular devrinde vücuda getirilen Bağdat Medrese-i Nizâmîyesinin, İstanbul Fatih, Süleymâ-

(1) A'lak sûresi 1 - 3 âyet. Zümer sûresi âyet: 9.

(2) Prof. Dr. Ömer Lütfi Barkan - E.H. Ayverdi, İst. Vkf. Tahrir defteri shf. 18.

(3) E.H. Ayverdi Yugoslavya'da Türk Abideleri ve Vakıflar. Vkf. Derg. sah. III. shf. 218 - 219.

niye medreselerinin vakıflar yoluyla faaliyetlerini devam ettirdiği düşünülürse gerek medreselerin üniversite seviyesindeki öğrenim kaliteleri, gerekse Vakıfların bu alandaki etkinliği hakkında fikir edinilebilir (4).

Ulaşım — Ticaret :

Sosyal istikrarın sağlanmasında; iktisâdi ve ticari hayatını canlı ve se-
merelerinin âdil bölüşümünün etkisi olduğu muhakkaktır. Diğer bir deyişle
üretim ve mübâdele ilişkilerinin yürütülebilmesi için imkanların hazırlanması
ve âdil gelir dağılımı temin edilmelidir. Ülke içerisinde iktisâdi hayatın can-
lılığının; ulaşım imkanlarıyla ilişkili olduğu şüphesizdir. İşte Vakıflar bu
rada da devreye girmekte; bu kamu hizmeti, Ümmet-i Muhammedin yarar-
lanacağı bir saha olarak, yol yapımına ve konak yerleri esasına büyük önem
vermektedir. Bunlar: Hanlar, Kervansaraylar, Konaklardır.

Aşağıdaki rakamlardan bu daha iyi anlaşılacaktır. (1)

Eyâletler	Han	Hankâh - Zâviye	Kervansaray
Anadolu	—	626	75
Rum	—	275	17
Karaman	—	272	14
Bosna - Hersek	(2) 50	12 misafirhane)	18

Özellikle Balkanlarda miktarı bundan ibaret olmadığı sayın Ayverdi tara-
fından belirtilmekte, pek çoğunun tahrip edildiği belirtilmektedir (3).

Bu tesisler halkın gezip, görme imkanlarını da artırıcı mahiyettedir. Ya-
ni Turizmin gelişmesine yardım edilmektedir. Bu konuda Kur'an-ı Kerim'in
teşvik edici âyetleri hatırlanırsa (4), bu tesislerin yaygınlığının sebeplerinden
biride anlaşılabilir olur.

Osmanlı Ekonomik temelini düzeni tarımdır. İleri bir uygulamayla üre-
tim imkanları, ve verim; mütehasıs üreticiler sayesinde genişletilmiş ve bu
exper durumundaki kişiler aynı zamanda tımarlı sipâhilerin kaynağını teşkil
etmişlerdir. Böylece sulh devresinde ordunun tamamen tüketici durumu-
na düşmesi engellenmiş, üreticilik özelliği kazandırılmıştır. Elde edilen mah-
sulün, devrine göre mükemmel denilebilecek ulaşım imkanlarıyla yerlerine
ulaştırıldığı düşünülebilir.

İbadet yerleri ve Diğer Faaliyetler :

1530 - 1540 yıllarında sadece Anadolu Eyâletinde Vakıflar yoluyla 342 ca-
mi, 1055 mescid, 1 Kalenderhâne, 1 mevlevihâne faaliyetlerini sürdürmekte-
dir. Bu mabedlerin 3756 yı bulan imam ve müezzini ile 3299'a varan şeyh,
şeyhzâde, kayyum, talebe ve mütevellisine maaş veriliyordu. (1)

(4) A. Himmet Berk. Vakf. derg. Sayı II. shf. 12 - 13.

(1) Prof. Dr. Ö. L. Barkan - E. H. Ayverdi. İstanbul Vakıfları tahrir defteri shf. 12.

(2) E. H. Ayverdi «Yugoslavya'da Türk Abideleri ve Vakıfları» Derg. sayı. III.
shf. 218 - 219.

(3) A.g.e.

(4) Kur'an-ı Kerim Ali imran 137, En'am 11, Nahl 36, Neml 69, Ankebut 20, Rum 42.

Karaman Eyaletinde 75 cami, 319 mescid, 4 Kalenderhâne,

Rum eyâletinde 93 cami, 218 mescid.

Rumeli Paşa Livasının Doğu, Batı Trakya ile Makedonya'ya ait bazı kazaları da ve Vize Livasının İstanbul civarında : 71 cami, 400 mescid varlıklarını vakıflarla sürdürmekteydiler. (2)

Bosna - Hersek, Karadağ, Makedonya, Sırbistan; 3500 cami ve mescid tesbiti yapılmıştır (3).

Vakıflar hamam, çeşme, saat kulesi, bedesten, türbe, sebil, köprü, kale... gibi kamu tesisleri kurmaktada yoğun faaliyet göstermiştir.

Meselâ : Balkanlarda; Bosna, Hersek, Karadağ ve Sırbistan hudutları içerisinde; 500 çeşme, 50 türbe, 15 bedesten, 40 saat kulesi, 100 köprü, 50 kale, 900 sebil'in tesbiti yapılmıştır.

Anadolu, Rum, Karaman Eyâletlerinde de durumun böyle olduğu muhakkaktır. Zira bugün bile adım başında — Bu âyâlet yerlerince — hayrata rastlanmaktadır.

Sağlık hizmetleri, vakıfların üzerinde hassasiyetle durduğu diğer bir alan olduğu, bugün halâ faaliyetlerini devâm ettiren Vakıf hastahânelerden anlaşılmaktadır.

Anadolu, Suriye, Mısır, İran sahasını kaplayan vakıf hastahaneler, Darüşşifalar önemli bir hizmet potansiyeline sahiptirler. XI. XII. XIII. XIV, yüzyıllarda kurulan bu tesisler, son devirlere kadar faaliyetlerini sürdürmüşlerdir (5) ve Anadolu, Suriye, Mısır ve Osmanlı idaresi altında, Selçukluların Vakıf şartları dahilinde, idâre edildikleri müşahede olunmaktadır (6). Bu binalarla Selçuklular devrinde tabâbet mesleğinin inkişâfına hizmet edilmiş, hekimler yetiştirilmiş, tıp kitapları çoğaltılmış, hekimler mesleki hasbîhaller yapmışlardır. (7)

Prof. Süheyl Ünver Müslüman — Türk Vakfı olan ve Anadolu'nun çeşitli yerlerinde dağılmış 22 hastaneden bahsetmekte ve bunların faaliyetleri Selçuklular devrinde sürdürdüklerini ifade etmektedir. (8)

Fatih Vakfiyesinde «sağlık hizmetlerinin yerine getirilmesinde müslüman, gayr-i müslim ayırımının yapılmamasını, tam bir eşitlik gözetilmesini, doktorlar arasında din ayrılığına bakılmamasını isteyen maddeler vardır» (9).

Bunlar Vakıfların ne kadar geniş bir hayat anlayışına ve sahasına sahip olduğunu göstermektedir.

(1) Prof. Dr. Ö.L. Barkan - E.H. Ayverdi. İst. Vak. tahrir def. shf. 17.

(2) A.g.e.

(3) E.H. Ayverdi «Yug. Türk Ab. ve Vkf.» Vkf. derg. sayı III. shf. 218.

(4) A.g.e.

(5) Prof. Sühel Ünver. Vakıf derg. Sayı I. Selçuklular devr. Vak. hastaneleri shf. 17.

(6) A.g.e.

(7) A.g.e.

(8) A.g.e.

(9) Prof. Dr. Doğan Kurban. Anadolu Türk Şehri. Vakf Derg. Sayı III.

«TEORİK STRATEJİK ve PRATİK YÖNDEN MİLLİ SINEMA»

« G İ R İ Ő »

Salih GÖKMEN

Sinema, bir olay olarak yurdumuzda en ufak köylere kadar girmiş, ama bir sanat, hatta bir mesele olarak aydın ve yarı aydın kesiminin sınırlarını aşamamıştır. Dolayısıyla sinema halen, plânlanması, politikası, uygulaması entellektüel seviyede yapılan, halkın ancak pasif olarak katıldığı bir olay durumundadır Türkiye’de... Belki, Türk Sineması’nın kendini aşamaması, milli yönde kendine bir istikamet vermeye zorlanmamasının sebeplerinden biri de, halkın bu denetimin dışında kalmış olmasıdır.

Yurdumuzda sinemanın sadece bir eğlence ve ticaret vasıtası olarak görülmesine karşılık dünya üzerinde «sinema meselesi», düşünen kafaları çokça meşgul etmiş, süper devletlerin kültür emperyalizminde en önemli propaganda aracı olmuştur. Sinemanın kitleler üzerine olan büyük etkisinden faydalanılmasının mazisi, onun bir sanat kolu olarak kabul edilip işlenmesinden çok önceler, sessiz sinema dönemine kadar uzanır. Şarlo’nun, dış görünüşü insanî mesajlar ihtiva eden filimlerinde, yeni yeni güçlenen kapitalist bir tüketim toplumu modelinin tenkid yoluyla reklamının yapılma arzusu, Griffith’in Bir Ulusun Doğuşu filminin, ABD toplumunun dayandığı kökün tarihi boyutlarıyla bütün dünyaya duyurulup, emperyalist yayılma politikasında filmin yardımcı unsur olarak kullanılması, Eisenstein’in Rusya’da henüz yerleşmekte olan bir düzeni halk tarafından kurulmuş göstererek haklı temellere dayandırmak ve genel karşı çıkışları bir derecede önleyebilmek gayesiyle 1926’da çektiği (Potemkin Zırhlısı), Çin devrimini kolaylaştırmak amacıyla hazırlanan (Vehşi Sel) «1923», (Ulusun Yaşamı), (Öfke Dağları) v.s. gibi filimler ve daha birçokları, bu konuda örnektir.

Sinemada propaganda unsurunun daha da ağırlık kazanması İkinci Dünya Savaşı’nın başlangıcında ve devam yıllarında görülür. Bu, bir yanda faşist Alman diktasının kendi ideolojisini yaymak ve kendi militarist tavrına karşı çıkışları hafifletmek gayesiyle hazırlattığı filimlerdir. Bu filimler ya Alman milliyetçiliğini körükleyerek, Alman toplumunun refah seviyesini, mutlu geleceğini abartarak ideolojiyi reklam etme aracı taşıyor; ya da Nazi diktasının ezici askeri gücünü, muhteşem resmi geçit törenlerini, Hitler’in tehditkar sözlerini ve Alman gençlerinin enerjik ve kendinden emin savaş hazırlıklarını göstererek propaganda yolunu tercih ediyordu. (1936 Olimpiyat Oyunları ve sayısız haber filmleri)

Harp yıllarında, özellikle Amerika'da ve bilhassa yahudi sermayedarlarının paralarıyla çevrilen harp aleyhtarı filimler ise, Amerikan halkında savaşa karşı bir hava meydana getirerek, ABD hükümetinin savaş politikasına büyük ölçüde etki etmişlerdir. Aynı dönemlerde Sovyetler Birliği'nin de, bir iç dağılmayı önlemek gayesiyle Rus halkının devrimci duygularını ayakta tutacak kısa propaganda filimlerine ağırlık verdikleri gözden kaçmamaktadır.

1945'de İkinci Dünya Savaşı, genellikle politikanın zaferi, militarizmin yenilgisi ile bittikten sonra güçlü kalan devletler, büyük masraflara malolan sıcak harp yerine soğuk harp metodları kullanarak yeryüzünde asgari, siyasi ve iktisadi emperyalizmlerini kurmak için sinemadan büyük oranda faydalanmışlardır. Süper devletlerin (ABD, Rusya, İngiltere, Fransa) bu soğuk harpte, yani kültür emperyalizminde metodları, kendi ülkelerinde milli yapımı güçlendirmek, ülke sınırları dışında ise, ideolojilerini benimsetmek, karşı fikirleri yoketmek, bu yönde kitlelerin beyinlerini, yıkayıp, milli yapıları ayakta tutan değerleri yozlaştırmak, fertlerin fikri enerjilerini cinsi enerjiye çevirerek kendilerine karşı direnç güçlerini kaybetmiş, kukla ülkeler meydana getirmektir. Bu metodların uygulanmasında kullandıkları silahlar ise, sinema, TV, radyo, basın, müzik, moda v.s. dir.

Görüldüğü gibi belli bir kültür ve ideolojinin yayılmasında kullanılacak bu silahların bir kısmı klasik, bir kısmı ise sadece emperyalist ülkeler elinde etkili olabilecek türdendir. Bu sebeple, kısmi etki özelliği gösteren müzik ve modayı dikkate almaz, radyo ve basının da dil uyumsuzluğu yüzünden etkisinin üçte ikisini kaybettiğini düşünürsek, geriye sinema - TV kalmaktadır. Uzun konulu sinema filimleri ve TV dizi filimler, yan kısaca sinema...

Türkiye, Cumhuriyet idaresinin batıya dönük politikası sebebiyle, batı emperyalist ülkelerinden gelen her türlü filimlere karşı sinemalarını açık tutan ülkelere biridir. Dolayısıyla, 1950'lerden ülkemizde Amerikan tipi bir yaşam modası meydana gelmesinden, bugünkü batı tipi giyim tarzından, batı müziği hayranlığından, insanlar arasındaki münasebetlerin değişiminden, yollarda sarmaş dolaş gezen aşık tiplerine rastlanabilmesinden, toplumda diğer ölçüsünün giderek maddi birimlerle ölçülmeye başlanıp, kişiler arasındaki samimi arkadaşlık duygusunun, ticari alışveriş dostluğu şekline dönüşmesinden (tipik kapitalist toplum özellikleri) belki bu politika tek başına sorumlu değildir. Ancak propaganda araçlarının tümüyle hücumu kalkmış emperyalist güçlerin, bugünkü durumu meydana getirmede en çok ve en çabuk verim sağladıkları saha herhalde sinema olmuştur.

Yurdumuzda sinemanın şuurlu şekilde, bir kültür aracı olarak propaganda yönünde kullanılması henüz hiç denenmemiştir. Buna karşılık, özellikle 1960 sonrasında sosyal planda geçerliliği olabilecek bazı fikirlerin kenarın-

dan köşesinden sinemaya girmeye başladığı göze çarpar. Aynı yıllarda bazı sinema yazarlarının, sadece bir endişe, bir alternatif tarzında, sinemada milli değerlere ağırlık verilmesini isteyen yazılarına da rastlanmaktadır. Bu dönem, yurdumuzda cumhuriyet idaresinin kozmopolit kültür ve sanat anlayışının iflas edip, kendimize dönmemiz, kendi modamızı kendimiz meydana getirmemiz gerektiği fikirlerinin yaygınlaştığı dönemlerdir. Bu batıya karşı çıkma, kendimize dönme endişesi zamanla iki yönde gelişmiş, halk adına halka ters düşen sosyalistlerin yanısıra, gerçek milli sanat ve kültür çalışmalarını da hızlandırmıştır. Bu ikinci tür faaliyetlerin sinema sahasındaki özel bölümü, Milli Sinema çalışmalarını meydana getirir.

Bu yazı serisi, bugün Türk Sinema Ortamı'nda geçerli birkaç akım içinde yer alan ve Türk Sineması'nda ağırlığı gün geçtikçe artan Milli Sinema olayı üstüne bir inceleme niteliği taşır. Sinemanın toplum üzerine olan etkisinin anlaşılıp, milli bir görüşle film yapılmasını isteyen ilk yazılardan başlayarak, bugüne kadarki bütün teorik-pratik gelişmeler kronolojik ve objektif şekilde, yazının birinci bölümünde toplanmış, ikinci bölümde bugün ulaşılan son teorik boyutlar ortaya konmuş, üçüncü bölümde bu görüşün yayılabilmesinde ve diğer görüşler karşısındaki tavrının tesbitinde gerekli olan strateji üzerinde durulmuş, son bölümde ise teorik düşüncelerin pratiğe nasıl aktarılacağı hakkındaki düşüncelere yer verilmiştir.

Yazının, bugünkü durumu ve muhtemel gelişmeleri tesbit etmenin dışında, her meselenin ve karşılaşılabilecek her problemin çözümünü ihtiva eden eksiksiz bir kılavuz kitap olmak gibi bir iddiası yoktur. Yazının hazırlanmasında teorik planda uzun çalışmalar yapıp Milli Sinema'ya yeni görüşler getirdiği kabul edilen bir grubun, bu görevi yeni gelenlere devrederek pratik uygulamalara geçişi sırasında, teorik çalışmalardaki son durumu bir vesika halinde tesbit edip yeni gelenlere iletebilme gayesi güdülmüştür. Yurdumuzda sinema üzerine bu kadar geniş kapsamlı bir teorik araştırmanın ilk defa yapılması, bu incelemede sayısız eksiklikler ve hataların bulunmasına bir noktaya kadar mazeret teşkil edebilir. Ayrıca yazının hataları, eksiklikleri ve yeni gelişmeler dolayısıyla ortaya çıkacak bazı yanlış tesbitlerin, Milli Sinema'nın yeni teorisyenleri tarafından düzeltileceğine ve böylece daha doğru bir Milli Sinema görüşüne ulaşılabileceğine inancımız tamdır.